

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i protokoll nr 11 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner protokoll nr 11 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen.

Protokollet innebär en genomgripande reform av övervakningssystemet enligt konventionen om de mänskliga rättigheterna. Systemet gör det möjligt att fastställa om en konventionsstat kränkt rättigheterna enligt konventionen eller dess protokoll på ett för konventionsstaten bindande sätt.

De nuvarande övervakningsorganen, Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, vilka fungerar på deltid, indras och ersätts av en ny, permanent europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna. Den nya domstolen har tvingande jurisdiktion i fråga om enskilda klagomål och mellanstatliga mål. Protokollet ger även enskilda personer, medborgarorganisationer och grupper av enskilda personer direkt rätt att få mål behandlade i domstolen på samma sätt som stater. Domstolen är även behörig att avge

rådgivande yttranden. Europarådets ministerkommittés uppgift blir att övervaka efterlevnaden av domstolens domar. I protokollet ingår även de övergångsbestämmelser som behövs.

Reformen har ansetts nödvändig för att bevara och förbättra effektiviteten och den höga standarden i övervakningssystemet enligt konventionen, vad gäller skyddandet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, i synnerhet med beaktande av att måltillströmningen ökat hela tiden och medlemmarna i Europarådet blivit allt fler. Samtidigt har ett centralt mål för reformen varit att förkorta handläggningstiderna och minska handläggningskostnaderna genom ett enklare övervakningsförfarande.

Protokoll, som ändrar konventionen, träder i kraft den första dagen i den månad som följer ett år efter det att samtliga konventionsparter har uttryckt sitt samtycke enligt bestämmelserna i protokollet till att protokollet binder dem.

I propositionen ingår ett lagförslag om godkännande av vissa bestämmelser i protokollet. Meningen är att lagen skall träda i kraft samtidigt som protokollet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och ärendets beredning

1.1. Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt dess protokoll

När Finland blev medlem av Europarådet

den 5 maj 1989 undertecknades också konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europa-konventionen), sådan den lydte ändrad genom det tredje, femte och åttonde protokollet, samt det andra protokollet och de kompletterande första, fjärde, sjätte och sjunde protokollet.

Konventionen och protokollet ratificerades den 10 maj 1990 (FördrS 18—19/9). Det nionde protokollet undertecknades den 6 november 1990 av Finland och det tionde protokollet den 25 mars 1992. Dessa protokoll ändrar konventionen och de ratificerades den 11 december 1992 (FördrS 71—72/94) respektive den 21 juli 1992 (ETS 146). Samtliga ovan nämnda protokoll, utom protokoll nr 10, har trätt i kraft internationellt.

Konventionen gäller främst skydd för de medborgerliga rättigheterna och de politiska rättigheterna. Genom konventionen har ett långtgående internationellt övervakningssystem tillskapats, inom ramen för vilket det är möjligt att på ett juridiskt bindande sätt fastställa att en konventionsstat kränkt rättigheterna enligt konventionen eller dess protokoll. Efterlevnaden av konventionen övervakas av den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och av den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, och dessutom spelar Europarådets ministerkommitté en viktig roll vid uppföljningen och tillsynen över skyldigheterna enligt konventionen. Övervakningsförfarandet kan initieras antingen genom ett enskilt klagomål eller som ett mellanstatligt mål.

Genom det första, fjärde, sjätte och sjunde protokollet har antalet skyddade rättigheter ökats. Protokoll nr 2 reglerar domstolens behörighet att på begäran av ministerkommittén avge rådgivande yttranden om juridiska spörsmål som gäller tolkningen av konventionen och dess protokoll. Det tredje och det åttonde protokollet innehåller ändringar av förfarandet vid kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna och protokoll nr 5 innehåller ändringar av förfarandet vid val av medlemmar till dem. Protokoll nr 9 reglerar en enskild klagandes rätt att få klagomålet behandlat inför domstol. Genom protokoll nr 10 sänks antalet röster som enligt artikel 32 i konventionen behövs för beslut i ministerkommittén från två tredjedelar av rösterna till enkel majoritet i de fall där ministerkommittén skall besluta om brott mot konventionen eller dess protokoll har förekommit.

1.2. Gällande övervakningssystem

När konventionen om de mänskliga rättigheterna utarbetades efter andra världskriget var åsikterna delade i fråga om övervakningen av

konventionens efterlevnad. Skulle den ske genom en internationell domstol eller på något annat sätt? Som en kompromiss inrättades såväl en europeiska kommission som en europeiska domstol för de mänskliga rättigheterna genom den konvention som antogs år 1950 och trädde i kraft år 1953. Dessutom gjordes domstolens tvingande jurisdiktion beroende av en uttrycklig förklaring av konventionsstaterna (artikel 46). Om någon sådan förklaring inte har gjorts, är det Europarådets ministerkommitté — som är ett politiskt organ — som skall avgöra om en kränkning av konventionen har skett (artikel 32). I annat fall behandlar ministerkommittén ett mål endast om kommissionen eller den berörda staten inte har hänskjutit målet till domstolen med stöd av artikel 48. Beslutsfattandet i ministerkommittén försätts en majoritet av två tredjedelar av ledamöterna i kommittén.

Åsikterna var delade även i fråga om enskildas möjligheter att använda sig av systemet för internationell övervakning av de mänskliga rättigheterna. Frågan löstes så att konventionsstaterna skall förklara att de erkänner kommissionens behörighet beträffande klagomål från enskilda (artikel 25).

Sedermera har allt fler, för närvarande samtliga konventionsstater med stöd av artikel 25 meddelat att de erkänner domstolens behörighet att ta emot klagomål från enskilda samt att de med stöd av artikel 46 erkänner domstolens tvingande jurisdiktion. Numera anses ett accepterande av övervakningssystemet i denna omfattning vara ett villkor för medlemskap i Europarådet. Det är dock endast några konventionsländer, inbegripet Finland, som har avgivit de i de nämnda artiklarna avsedda förklaringarna utan tidsbegränsningar. De övriga konventionsstaterna har avgivit förklaringarna för två, tre eller fem år.

Bestämmelserna om det nuvarande övervakningssystemet ingår i artiklarna 19 till 56 i konventionen.

Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna prövar klagomål över påstådda kränkningar av de mänskliga rättigheterna som görs av enskilda och stater. Först utreds dock om klagomålet uppfyller de villkor som artiklarna 25—27 anger för att ett klagomål skall bli behandlat. Dessa villkor omfattar bl.a. att alla inhemska rättsmedel har uttömts, att klagomålet har inkommit inom sex månader från den dag det slutliga nationella beslutet med-

delades, att bestämmelserna i konventionen eller dess protokoll är tillämpliga på klagomålet och att klagomålet inte är uppenbart ogrundat. Om något av dessa villkor inte är uppfyllt, avvisas klagomålet. Ett beslut om avvisning kan fattas av kommissionen även utan skriftligt bemötande beträffande avvisningen och sakinnehållet av den stat klagomålet gäller. Utöver skriftligt förfarande ordnas ibland muntlig förhandling i kommissionen. Behandlingen i kommissionen är konfidentiell.

Om ett klagomål tas upp till behandling klarlägger kommissionen de faktiska omständigheterna. Kommissionen ställer sig också till parternas förfogande i syfte att uppnå förlikning. Om förlikning uppnås, upprättar kommissionen en rapport som endast i korthet redogör för de faktiska omständigheterna samt för det antagna avgörandet. I annat fall upprättar kommissionen en slutrapport, i vilken den anger de faktiska omständigheterna och dessutom uttrycker sin juridiskt icke-bindande uppfattning i frågan om den berörda staten brutit mot sina förpliktelser enligt konventionen.

Efter detta kan kommissionen och den berörda konventionsstaten hänskjuta målet till den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna inom tre månader. Enskilda klagande har inte fått denna rättighet. När konventionen utarbetades ansågs det att den enskildes intresse blev tillräckligt tillgodosett genom kommissionens rätt att hänskjuta mål till domstolen. En medlem av kommissionen deltar dessutom i muntliga behandlingar inför domstolen i egenskap av kommissionens representant. Även om den klagande sålunda formellt sett inte är part i målet, motsvarar hans ställning dock i stor utsträckning denna status med stöd av domstolens arbetsordning.

Om den stat mot vilken klagomålet riktats är part till protokoll nr 9, som ändrade konventionen, kan den klagande med stöd av artikel 48, stycke 2, i konventionen hänskjuta målet till domstolen, om inte en s.k. tremannapanel av domstolen beslutar annorlunda. I en sådan process har den klagande partsställning.

Domstolen för de mänskliga rättigheterna, där behandlingen i regel är offentlig, avgör målet genom en dom som är folkrättsligt bindande för den konventionsstat som är part. Domen fastställer om en kränkning av konventionen eller dess protokoll har ägt rum. Om så

är fallet, kan domstolen bestämma att den svarande staten skall erlagga skälig gottgörelse till den kränkta parten. Denna gottgörelse innehåller ofta skadestånd för materiell eller immateriell skada samt ersättning för rättegångskostnader. Ibland anser domstolen att en dom som fastställer att kränkning ägt rum är tillräcklig gottgörelse för immateriell skada.

I många fall har domstolen och kommissionen stannat för avgöranden som varit delvis, och ibland t.o.m. helt, olika. Domstolen kan dock pröva ett mål endast i den omfattning det tagits upp i kommissionen.

Om ett mål inte hänskjuts till domstolen, avgörs det av Europarådets ministerkommitté, vars beslut på samma sätt som domstolens avgörande är bindande för den konventionsstat som varit part. Även ministerkommittén fattar ofta beslut om att den svarande staten skall betala materiell eller immateriell ersättning till samt ersättning för rättegångskostnader den kränkta parten. För det mesta är det dock mindre kontroversiella frågor som avgörs av ministerkommittén. Behandlingen i ministerkommittén är konfidentiell.

Ledamöterna av kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna utför sina uppdrag på deltid. Många av dem arbetar heltid i hemlandet. Kommissionen sammanträder ca 16 arbetsveckor årligen och kommissionen ca 10 arbetsveckor.

Ministerkommittén övervakar efterlevnaden av såväl domstolens domar som sina egna beslut. I båda fallen kan ministerkommittén dessutom förutsätta att den svarande staten skall vidta s.k. allmänna åtgärder till följd av det konstaterade brottet, inbegripet lagstiftningsåtgärder.

1.3. Orsaker till en helhetsreform av övervakningssystemet

En grundlig reformering av övervakningssystemet enligt konventionen har diskuterats inom Europarådet under en lång tid. Behovet av en övergripande reform blev aktuell i början av 1990-talet då antalet enskilda klagomål till kommissionen ständigt ökade medan handläggningstiderna blev allt längre.

År 1992 inkom sammanlagt 5 875 klagoskrifter till kommissionen, följande år ökade de till 9 323 och år 1994 var de 9 968 stycken (Finland 57/73/109 st.) Största delen av dessa

klagoskrifter har dock inte registrerats som klagomål. Detta beror huvudsakligen på att avsändaren, ofta efter brevväxling med kommissionens sekretariat, har avstått från sina krav. Det allt större antalet skrivelser har dock ökat kommissionens arbetsbörda.

Även antalet registrerade enskilda klagomål har ökat hela tiden, och i synnerhet har denna ökning varit kraftig de senaste åren. År 1978 registrerades till exempel 335 klagomål och tio år senare uppgick de till tre gånger så många, dvs. 1 009. Under de följande fem åren fördubblades antalet registrerade klagomål och de uppgick till 2 037 stycken år 1993 (Finland 41 st). År 1994 var de 2 944 (Finland 61 st.), vilket betyder en ökning med nästan 45 % jämfört med året innan.

Under åren 1955—1994 registrerades sammanlagt 26 058 enskilda klagomål, av vilka kommissionen slutgiltigt avgjorde 22 957, dvs. 88 %. Största delen av dessa klagomål avvisades, en del avskrevs, och i ca 10 % av de mål som tagits upp till behandling nåddes förlikning mellan parterna i kommissionen. Antalet mellanstatliga mål har varit 19 stycken.

Det ökade antalet registrerade enskilda klagomål har också medfört en ökning av antalet mål som anhängiggjorts i kommissionen, men som tills vidare är oavgjorda. År 1984 behandlade kommissionen t.ex. 582 mål. Det året registrerades endast fyra fler, dvs. 586 klagomål. År 1994 var antalet registrerade klagomål 907 fler än antalet mål som kommissionen hann avgöra under det året. Vid utgången av år 1994 hade sålunda antalet oavgjorda mål ökat till 3 101 stycken. Visserligen har kommissionen bl.a. genom de år 1990 inrättade kommittéerna och avdelningarna kunnat avgöra allt fler mål varje år. Trots denna effektivisering av verksamheten i kommissionen har antalet klagomål ökat i så hög grad att kommissionens slutliga rapport beträffande mål som upptagits till prövning färdigställs efter mera än fyra år efter klagomålets ankomst.

Även om antalet mål som hänskjutits till domstolen för de mänskliga rättigheterna har varit begränsat, har de obehandlade målen ökat klart även här. Åren 1959—1994 meddelade domstolen sammanlagt 498 domar av vilka en i ett mellanstadligt mål. Av dessa hänför sig dock 26 domar till domstolens 18 första verksamhetsår och så många som 472 till de följande 18 verksamhetsåren. Efter år 1991 har

antalet domar uppgått till minst 50 årligen, så t.ex. år 1994 (Finland 2 st.).

Under åren 1959—1994 har sammanlagt 560 mål avgjorts slutgiltigt av ministerkommittén. Även antalet mål som inkommit till ministerkommittén har ökat kraftigt de senaste åren. Åren 1992, 1993 och 1994 var antalet mål 98, 122 och 195.

För närvarande pågår domstolsbehandlingen i något mer än ett år i genomsnitt, vilket innebär att ett klagomål som har hänskjutits till domstolen avgörs slutligt över fem år efter att klagomålet ankommit till kommissionen. För ministerkommitténs del är motsvarande tider ett halvt år respektive ca fyra och ett halvt år. Med beaktande av att målet dessutom ofta behandlats i de nationella domstolarna och av andra nationella myndigheter under många år innan enskilt klagomål gjordes, kan den tid som övervakningssystemet i Strasbourg tar i anspråk anses vara alltför lång i dag.

Det är sannolikt att antalet klagomål kommer att öka ytterligare i framtiden. Detta beror på att övervakningssystemet enligt konventionen är mera känt än tidigare och därför används oftare än förut. Efter år 1992 har dessutom 12 central- och östeuropeiska stater blivit medlemmar av Europarådet. I oktober 1995 blir Makedonien och Ukraina medlemmar varvids medlemsantalet stiger till 38. De flesta av dessa nya medlemsstater har redan ratificerat konventionen och samtidigt erkänt rätten att göra enskilt klagomål och domstolens tvingande jurisdiktion. Dessutom har ytterligare fyra andra central- och östeuropeiska stater, bl.a. Ryssland, ansökt om medlemskap i Europarådet.

1.4. Beredningen av protokollet

Tanken om en sammanslagning av kommissionen och domstolen till ett enda permanent övervakningsorgan fördes första gången fram i Europarådets expertkommitté för en reformering av övervakningssystemet enligt konventionen år 1982. Tre år senare presenterade Schweiz samma plan vid den europeiska ministerkonferensen för de mänskliga rättigheterna i Wien. Uppfattningarna om genomförandet av en dylik reform varierade emellertid i så hög grad att det inte gick att uppnå något samförstånd om reformen.

År 1990 utarbetade såväl Nederländerna som

Sverige alternativa förslag, med likartat innehåll, om åtgärder för en effektivisering inom ramen för det nuvarande systemet. Det huvudsakliga innehållet i förslagen var att kommissionen och domstolen skulle fortsätta sin verksamhet, men att kommissionen skulle bli en underinstans. Om kommissionens beslut inte överklagades, skulle de bli folkrättsligt bindande. Målen skulle alltså för det mesta behandlas i kommissionen, medan domstolen skulle få rollen som prejudikatinstans för att säkerställa enhetlig rättspraxis och god kvalitet. En behandling i domstolen skulle förutsätta besvärstillstånd. Förfarandet beträffande mellanstatliga mål ändrades däremot inte. Men inte heller dessa förslag ledde till reformåtgärder.

Meningsskiljaktigheterna rörde alltså främst frågan om övervakningssystemet för de mänskliga rättigheterna skulle grunda sig på verksamheten i en domstol eller i två övervakningsorgan. De som företrädde den förstnämnda åsikten, bl.a. Finland, ansåg att förkortningen av behandlingstiderna, som är ett av reformens centrala mål, bäst kunde uppnås genom att behandla alla klagomål i ett enda organ. Dessutom ansåg de att det var onödigt med dubbel behandling på internationell nivå. De som talade för ett tvåstegssystem ansåg för sin del att en hög kvalitet i rättsbildningen kanske kräver två behandlingar. Enligt dem finns det dessutom risk för att de domare som arbetar heltid i en permanent domstol fjärmar sig från sin egen nationella rättsordning.

Den 28 maj 1993 nåddes enighet i ministerkommittén om mandatet för styrkommittén för mänskliga rättigheter beträffande innehållet i protokollet. Enligt detta mandat skulle det nuvarande övervakningssystemet ersättas med en ny domstol som skulle ha möjlighet att avvisa klagomål och sträva efter att främja förlikning i enlighet med det förfarande som för närvarande tillämpas i kommissionen för de mänskliga rättigheterna. Dessutom skulle det nya systemet innehålla möjlighet till omprövning i undantagsfall, dvs. i fråga om särskilt betydelsefulla mål om tolkningen eller tillämpningen av konventionen eller dess protokoll.

Arbetet med protokollet inleddes sommaren 1993 i expertkommittén för en reformering av övervakningssystemet för mänskliga rättigheter som lyder under styrkommittén för mänskliga rättigheter. I Wiendeklarationen den 9 oktober 1993 konstaterade stats- och regeringscheferna i Europarådets medlemsstater de framsteg som

hade uppnåtts i arbetet och fattade slutligt beslut om reformeringen av övervakningssystemet enligt det ovan sagda. Sedermera har Europarådets parlamentariska församling, kommissionen för de mänskliga rättigheterna och domstolen för de mänskliga rättigheterna yttrat sig om förslaget till protokoll. Parlamentariska församlingen understödde ett system med en enda domstol, medan majoriteten av medlemmarna av kommissionen och domstolen understödde ett system med två organ. Arbetet med protokollet framskred snabbt också i fortsättningen och ministerkommittén kunde öppna protokollet för undertecknande redan den 11 maj 1994.

2. Huvudsakligt innehåll i protokoll nr 11

Protokoll nr 11 innehåller sju artiklar. Genom artiklarna 19—51, avdelning II, som ingår i artikel 1 i protokollet ändras artiklarna 19—56 i avdelning II—IV i den gällande konventionen. Samtidigt inbakas systemet i protokoll nr 2 om behörighet för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att avge rådgivande yttranden i artiklarna 47—49 i den ändrade konventionen.

Genom den i protokoll ändrade konventionen inrättas en permanent europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna. Domstolen fungerar på heltid och antalet domare motsvarar antalet parter till konventionen. Domarna väljs av parlamentariska församlingen, en för varje hög fördragsslutande part, bland tre kandidater som respektive stat föreslagit. Domarna väljs för sex år i sänder och de kan omväljas. Deras mandattid utgår när de fyller 70 år.

Domstolen är behörig att behandla enskilda klagomål och mellanstatliga mål mot en konventionspart. På begäran av ministerkommittén kan den även lämna rådgivande yttranden.

Domstolen behandlar klagomål i kommittéer som består av tre domare, i kammare med sju domare och i stor sammansättning som består av sjutton domare. Den s.k. nationella domaren, som invalts för den konventionsstat som är part i målet, deltar *ex officio* i behandlingen av målet i de två senast nämnda organen. Behandlingen är i regel offentlig.

De av kamrarna tillsatta kommittéerna kan genom enhälligt beslut avvisa eller avskryva ett

enskilt klagomål, om detta beslut kan fattas utan större utredning. Det är härvid fråga om klagomål som inte uppfyller de formella kriterierna eller som på annat sätt saknar möjligheter att få framgång.

Om beslut inte fattas i en kommitté, avgörs frågan om att uppta ett klagomål till behandling och om sakinnehållet i en av kamrarna som tillsatts av domstolen i plenum. Behandlingen är i regel såväl skriftlig som muntlig. Om kammaren tar upp målet till prövning, ställer den sig till parternas förfogande i syfte att uppnå förlikning. Kammaren kan avstå sin behörighet till domstolen i stor sammansättning, om det aktuella målet anknyter till en viktig fråga som påverkar tolkningen av konventionen eller dess protokoll eller om avgörandet kan leda till konflikt med en dom som tidigare meddelats i domstolen. En förutsättning härvid är att ingen av parterna i målet motsätter sig detta.

Tre månader efter kammarens dom kan en part i målet i undantagsfall begära att målet hänskjuts till avgörande i stor sammansättning. Begäran skall godkännas av en avdelning med fem domare av domstolen i stor sammansättning. Beviljande sker om målet gäller en viktig fråga i anknytning till tolkningen eller tillämpningen av konventionen eller dess protokoll eller en allvarlig fråga av allmän betydelse. Om begäran inte beviljas, blir kammarens dom slutgiltig. I annat fall meddelas dom av domstolen i stor sammansättning. Även framställningarna om rådgivande yttranden av domstolen handläggs i stor sammansättning.

Domstolen i plenum handlägger endast administrativa ärenden.

Ministerkommitténs uppgift begränsas till att övervaka efterlevnaden av domstolens domar.

Artikel 2 i protokollet innehåller de konsekvensändringar som behövs i konventionen och dess protokoll, inbegripet hävande av protokoll nr 9. Också artiklarna 1—18 i konventionen och de nya artiklarna 52—59 samt artiklarna i det första, fjärde, sjätte och sjunde protokollet förses med rubriker enligt bilagan till protokoll nr 11.

Artikel 3 i protokollet innehåller bestämmelser om undertecknande och ratifikation och artikel 4 innehåller bestämmelser om ikraftträdande.

Artikel 5 i protokollet innehåller en bestämmelse om att mandattiden utgår för domstolens och kommissionens ledamöter samt, kansliche-

fen och ställföreträdande kanslichefen den dag protokollet träder i kraft, samt bestämmelser om det förfarande som skall iaktas under en övergångsperiod beträffande behandlingen av klagomål.

Artikel 6 i protokollet innehåller en bestämmelse enligt vilken den tidsbegränsning som en konventionsstat i sin förklaring gjort beträffande kommissionens behörighet och domstolens jurisdiktion består i förhållande till den nya domstolen.

Artikel 7 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna.

Protokollet åtföljs av en förklarande kommentar. Denna utgör dock inte en del av protokollet och ställningstagandena i kommentaren är inte juridiskt bindande på något annat sätt heller.

Protokollet öppnades för undertecknande den 11 maj 1994, varvid det undertecknades av alla som vid denna tidpunkt var parter till konventionen, förutom Italien som undertecknade protokollet i slutet av år 1994. Protokollet är öppet för undertecknande av alla stater som är medlemmar av Europarådet och parter till konventionen.

Protokollet träder i kraft den första dagen i den månad som följer ett år efter det att samtliga parter till konventionen har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet. Den 2 oktober 1995 hade protokollet ratificerats av 16 konventionsparter.

Protokollet gäller processuella bestämmelser i konventionen och dess protokoll och har därför inga direkta verkningar på de finska myndigheternas verksamhet. Justitieministeriet har gett ett utlåtande om ikraftsättandet av protokollet och om frågan om protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen.

Regeringens proposition om godkännande av protokollet har beretts som tjänsteuppdrag i utrikesministeriet.

3. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

I jämförelse med det nuvarande systemet kommer antalet muntliga behandlingar av klagomål att mångdubblas i Strasbourg. Klagomål som upptagits till behandling behandlas däremot inte längre i två övervakningsorgan, bortsett från omprövningen inför undantagsfall

i domstolen i stor sammansättning. Propositionen har sålunda inga betydande ekonomiska verkningar eller organisatoriska verkningar med avseende på finska myndigheter.

4. Verknningar med avseende på individens ställning

Ikraftträdandet av protokoll förbättrar och utvidgar enskilda klagandes ställning inom Strasbourgsystemet för internationell övervak-

ning av de mänskliga rättigheterna. Enskilda personer, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda personer har rätt att direkt med stöd av den ändrade konventionen göra enskilda klagomål till domstolen för de mänskliga rättigheterna, vars tvingande behörighet omfattar såväl enskilda klagomål som mellanstatliga mål. Samtidigt är en enskild klagande alltid part i processen inför domstolen för de mänskliga rättigheterna och hans ställning är jämbördig med konventionsstaten som klagomålet riktats mot.

DETALJMOTIVERING

1. Innehållet i protokoll nr 11

1.1. Detaljmotivering

Genom artikel 1 ersätts avdelningarna II—IV (artiklarna 19—56) i den gällande konventionen samt protokoll nr 2 om behörighet för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att i konventionen avge rådgivande yttranden med avdelning II med följande innehåll:

Avdelning II. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

Artikel 19

Upprättande av domstolen

Artikeln motsvarar i stor utsträckning artikel 19 i konventionen. Genom artikeln upprättas en permanent domstol, som ersätter den nuvarande kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna. Den nya domstolen får namnet "Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna". Till artikeln har fogats en hänvisning till konventionens samtliga kompletterande protokoll som upprättats efter antagandet av konventionen.

Artikel 20

Antal domare

Artikeln baserar sig på artikel 38 i konventionen. Den avviker dock från denna genom att antalet domare grundar sig på antalet konventionsanslutna stater och inte, som för närva-

rande, antalet medlemsstater i Europarådet. Till denna del följs bestämmelsen om antalet medlemmar i kommissionen i artikel 20 i konventionen. Dessutom förutsätts det inte längre i artikeln att alla domare skall vara av olika nationalitet. Detta gör det möjligt för en medlemsstat att som sin kandidat uppställa även en person som är medborgare i en annan konventionsstat.

Artikel 21

Villkor för ämbetet

Artikeln följer bestämmelserna i artikel 39, styckena 1 och 2, och artikel 40, stycke 7, i konventionen. De nya bestämmelserna motsvarar de krav som ställs på domstolens ledamöter enligt det nuvarande systemet, men med den skillnaden att den nya Europadomstolens permanenta karaktär beaktas.

Artikel 22

Val av domare

Till sitt innehåll är artikeln så gott som identisk med artikel 39, styckena 1 och 2, i konventionen. Enligt artikeln väljs domarna fortsättningsvis av parlamentariska församlingen; till följd av den nya artikel 20 väljs numera en domare per varje hög fördragsslutande part. Domarna väljs från en lista där varje konventionsstat nominerat tre kandidater.

Artikel 23

Mandattid

Artikeln har i stor utsträckning samma

innehåll som artikel 40, styckena 1—6, i konventionen. Domarna utses dock för sex år medan mandattiden är nio år enligt gällande system. I detta avseende har bestämmelsen om mandattiden för kommissionens ledamöter i artikel 22, stycke 1, i konventionen följts. Precis som för närvarande kan domarna omväljas utan några begränsningar. Enligt en ny bestämmelse som intagits i det sjätte stycket upphör domarnas mandattid då de fyller 70 år. Avsikten med bestämmelsen är att säkerställa den permanenta domstolens handlingskraft. En motsvarande åldersgräns ingår i de flesta konventionsstaternas nationella rättssystem. Efter mandattidens slut kan dock en domare fortsätta prövningen av de mål som han har behandlat tidigare.

Artikel 24

Entledigande

Enligt artikeln kan en domare som inte uppfyller kvalifikationerna i artikel 21 entledigas genom beslut med två tredjedels majoritet av alla de andra domarna. Förebild för denna nya bestämmelse har varit artikel 18, stycke 1, i stadgan för internationella domstolen i Haag (FördrS 1/56), som dock förutsätter enhällighet av de andra domarna. Bestämmelsen syftar till att garantera Europadomstolens oberoende.

Artikel 25

Kansli och föredragande jurister

I artikeln finns nu ett uttryckligt omnämnande av domstolens kansli. I konventionen finns ingen sådan hänvisning, utan bestämmelserna om den nuvarande domstolens kansli ingår i kapitel 3 i domstolens arbetsordning. Kansliets uppgifter och organisation bestäms enligt domstolens arbetsordning, som antas enligt artikel 26, punkt e. Enligt artikel 26, punkt d, väljs kanslichef och en eller flera kanslichefen ställföreträdare av domstolen i plenum. Nytt i artikel 25 är bestämmelsen om föredragande jurister som, vid sidan av den övriga kanslipersonalen, bistår domstolen. Meningen har varit att varje domare vid behov skall kunna visstidsanställa en sådan jurist.

Artikel 26

Domstolen i plenum

Artikel 26 anger de funktioner som skall

utövas av domstolen i plenum och baserar sig i fråga om punkt a på artikel 41 i konventionen, i fråga om punkterna b och c på regel 24 i kommissionens arbetsordning, i fråga om punkt d på artikel 55 i konventionen och på artikel 4 i protokoll nr 2 samt i fråga om punkt e på reglerna 11 och 12 i domstolens arbetsordning. I den nya domstolen har domstolen i plenum dock inte någon egentlig dömande funktion, utan dess uppgifter är av administrativ karaktär. I detta hänseende skiljer den sig från dagens domstol där regel 53 i domstolens arbetsordning, vilken ändrades efter upprättandet av protokoll nr 11, visserligen överfört en del av domstolens jurisdiktion till en s.k. stor kammare med 19 medlemmar, men där domstolen i plenum samtidigt behållit möjligheten att delta i avgörandet av exceptionellt viktiga frågor.

Enligt artikeln är domstolens olika sammansättningar, personval och arbetsordning frågor som skall godkännas i plenum. I domstolens arbetsordning, som kompletterar bestämmelserna i konventionen, regleras även andra praktiska procedurer förutom de administrativa uppgifter som handläggs i plenum. Vid beredningen av protokoll har en central tanke varit att de viktigaste bestämmelserna om övervakningssystemet skall tas med i den ändrade konventionen medan domstolen själv i stor utsträckning får bestämma om detaljerna i sitt förfarande.

Artikel 27

Kommittéer, kamrar och stor sammansättning

I artikeln regleras domstolens organisatoriska och personella sammansättning under olika skeden av behandlingen av ett klagomål. Artikeln baserar sig på artikel 20, stycke 3, och artikel 43 i konventionen.

Enligt artikeln fattar domstolen beslut i kommittéer (3 domare), kammare (7 domare) och i stor sammansättning (17 domare). Med stöd av den nya artikel 43, stycke 2, skall beslut om beviljande av en begäran om att hänskjuta mål till behandling i stor sammansättning dessutom fattas en avdelning (5 domare) av domstolen i stor sammansättning.

Kamrarna tillsätter kommittéerna på viss tid. Kommittéerna i kommissionen tillsätts också på viss tid enligt regel 27 punkt 2 i kommissionens arbetsordning. Beträffande kommittéernas sammansättning bör det observeras att

den ändrade artikel 27, stycke 2, inte innehåller något krav om att en nationell domare skall delta i behandlingen under kommittéskedet. Med stöd av artikel 28 har kommittéerna behörighet att efter omröstning som utfallit enhälligt besluta att ett enskilt klagomål som gjorts med stöd av artikel 34 avvisas eller avskrivs.

Med stöd av artikel 26, punkt b, tillsätter domstolen i plenum kamrarna på viss tid. Detta motsvarar det system som tillämpas enligt regel 24, stycke 3, i kommissionens arbetsordning där kamrarna tillsätts på tre år. I systemet enligt artikel 43 i konventionen och regel 21 i domstolens arbetsordning tillsätts däremot kamrarna på åtgärd av ordföranden särskilt från fall till fall. När antalet parter till konventionen snart överstiger 35 stater är det sålunda möjligt att inrätta fem kammare. Kamrarna beslutar om avvisning eller avskrivning av mellanstatliga mål samt sådana enskilda klagomål som inte avvisats eller avskrivits genom kommittébeslut.

Med stöd av artikel 26, punkt c, skall domstolen i plenum välja ordförande till kamrarna. Domstolens ordförande och vice ordförande torde finnas bland dessa.

Till en kammare hör även respektive nationella domare på tjänstens vägnar enligt artikel 27, stycke 2. Dennes deltagande i behandlingen av klagomålet har motiverats med att domstolen själv skall ha särskild kunskap om den nationella lagstiftningen eller andra förhållanden i den svarande staten. Om den nationella domaren på grund av jäv eller av andra skäl inte kan delta i behandlingen, kan konventionsparten i fråga utse en temporär nationell domare i hans ställe. Ett liknande förfarande tillämpas i det gällande systemet.

I övrigt kommer kamrarnas sammansättning att fastställas i den nya domstolens arbetsordning. För att säkerställa geografisk balans i den nuvarande domstolen tillämpas förfarandet enligt den ändrade artikel 21 i domstolens arbetsordning från den 27 april 1995 där domstolens ledamöter har indelats i tre geografiska grupper med tanke på kamrarna. Utnämningen till kamrarna sker genom lottdragning i dessa grupper.

Domstolen avgör i stor sammansättning de enskilda klagomål och mellanstatliga mål som hänskjuts till den enligt artiklarna 30 och 43. Dess uppgift är att garantera att domstolens rättspraxis är enhetlig och av hög standard.

Med stöd av artikel 27, stycke 3, omfattar domstolens stora sammansättning därför domstolens ordförande och vice ordförande samt kamrarnas ordförande *ex officio*. Enligt artikel 27, stycke 2, gäller kravet om närvaro av den nationella domaren även domstolen i stor sammansättning. Dessutom beslutar domstolen i stor sammansättning om de rådgivande yttranden som avses i artiklarna 47 till 49. Det ankommer på domstolen att i sin arbetsordning avgöra om den stora sammansättningen skall fastställas på viss tid eller — så som fallet är för närvarande — särskilt för varje enskilt fall.

Övriga domare i domstolen i stor sammansättning utses på det sätt som anges i domstolens arbetsordning. Om emellertid ett mål har hänskjutits till domstolen i stor sammansättning med stöd av artikel 43, får de domare av kammaren som meddelat domen inte delta i behandlingen i stor sammansättning. Avsikten med detta arrangemang är att säkerställa att det sker en reell omprövning i målet.

Ett undantag till den ovan anförda principen har gjorts i fråga om ordföranden och den nationella domaren i den kammare som avgjort målet. Att ordföranden deltar i omprövningen har ansetts viktigt för att uppnå enhetlighet i rättskipningen och att den nationella domaren deltar har ansetts motiverat för att undvika att en temporär nationell domare utses till det ur rättskipningssynpunkt viktigaste domstolsorganet, i uppdrag av bestående natur. Ett system där en permanent nationell domare arbetar i kammaren på heltid medan och en annan nationell domare utses *ad hoc* för domstolen i stor sammansättning ansågs inte vara ett funktionsdugligt alternativ. Kammarens ordförande och den nationella domaren kan dessutom informera de övriga domarna i domstolen i stor sammansättning om den tidigare behandlingen av målet.

Artikel 28

Beslut av kommittéer om avvisande av klagomål

Artikel 20, stycke 3, om kommissionens kommittéer i konventionen har varit förebild för denna artikel. Syftet med förfarandet är att redan i ett tidigt skede slutgiltigt gallra ut de registrerade enskilda klagomål som inte uppfyller formella krav eller som av sakskalet helt uppenbart inte har någon möjlighet till framgång. Beslutet som fattas av en kommitté som består av tre domare förutsätter enhetlighet.

Enligt den nya artikel 45, stycke 1, skall även skälen för beslutet anges, men på samma sätt som för närvarande kan detta göras mycket schematiskt. Kommittéförfarandet gäller inte mellanstatliga mål.

Artikel 29

Beslut av kamrar om upptagande av klagomål till prövning samt avgöranden i sak

Om ett kommittébeslut inte fattas, beslutar en kammare med stöd av artikel 29, stycke 1, om att ta upp enskilda klagomål till prövning. Mellanstatliga mål behandlas inte i kommittéerna, vilket betyder att besluten om att ta upp dem till prövning alltid får den första behandlingen i en kammare. I regel torde förfarandet vara detsamma som i kommissionen enligt kapitel IV i dess arbetsordning. Med stöd av artikel 35, stycke 4, kan en kammare genom majoritetsbeslut avvisa ett mål som redan upptagits till prövning, om den vid senare behandling anser att klagomålet inte uppfyller de villkor för behandling som anges i artikel 35.

Med stöd av artikel 29, stycke 3, skall beslutet om att ta upp ett klagomål till prövning fattas särskilt, men i undantagsfall kan det lämnas i samband med en dom om sakinnehållet. Den genom protokollet ändrade konventionen lämnar dock frågan om formen för avvisande, till vilket det hänvisas i artikel 35, stycke 4, öppen i viss mån. Om det sker i form av ett beslut är avgörandet slutgiltigt och den klagande kan inte hänskjuta det till behandling i stor sammansättning med stöd av artikel 43. Detta motsvarar den praxis som för närvarande iaktas i fråga om kompetensfördelningen mellan kommissionen och domstolen. Om däremot avgörandet skrevs som en del av kammarens dom skulle klaganden få den nämnda tilläggsmöjligheten, men härav skulle följa en betydande ökning av arbetsbördan i domstolen i stor sammansättning och i synnerhet i dess avdelning. Förfarandet torde fastställas i domstolens arbetsordning.

Enligt artikel 45, stycke 1, skall skäl anges för avgörandet i en kammare om att uppta ett klagomål till prövning eller att avvisa det. Meningen är att kammaren — bl.a. för att underlätta förlikning — skall ange skälen för ett positivt beslut mera ingående än vad som är fallet i de synnerligen knappa motiveringarna

av kommissionen i motsvarande fall. Trots detta kan dessa skälen anges rätt summariskt.

Om domstolen tar upp ett klagomål till prövning skall den enligt artikel 38, punkt b, ställa sig till parternas förfogande i syfte att nå en förlikning. I detta sammanhang kan den uttrycka sin preliminära uppfattning om en kränkning av de mänskliga rättigheterna har ägt rum eller ej.

Om förlikning inte uppnås, beslutar kammaren om sakinnehållet i klagomålet.

Artikel 30

Hänskjutande till domstolen i stor sammansättning

Artikel 30 baserar sig på regel 53, stycke 1, i domstolens arbetsordning, med den skillnaden att hänskjutandet inte är obligatoriskt till någon del. Syftet med artikeln är att försöka säkerställa att de med tanke på rättskipningens enhetlighet och domstolens utveckling centrala fallen kan hänskjutas till behandling av domstolen i stor sammansättning utan dröjsmål. För att parterna skall ha den i artikel 43 avsedda möjligheten till behandling såväl i kammaren som i stor sammansättning, har de getts rätt att motsätta sig att ett mål hänskjuts av kammaren till domstolen i stor sammansättning.

Artikel 31

Behörighet för domstolen i stor sammansättning

Behörigheten för domstolen i stor sammansättning motsvarar den behörighet som för närvarande tillkommer domstolen i plenum och stora kammaren enligt regel 53 i domstolens arbetsordning och artikel 3, stycke 1, i protokoll nr 2. Domstolen i plenum bibehåller endast uppgifter av administrativ natur.

Behörigheten för domstolen i stor sammansättning omfattar enskilda klagomål och mellanstatliga mål som anförts enligt artikel 30 eller artikel 43 samt ministerkommitténs framställningar om rådgivande yttrande enligt artikel 47.

Artikel 32

Domstolens behörighet

Artikel 32 följer artiklarna 45 och 49 i kon-

ventionen samt artikel 1, stycke 1, och artikel 2 i protokoll nr 2. Enligt artikeln omfattar domstolens behörighet enskilda klagomål och mellanstatliga mål samt rådgivande yttranden. Domstolen avgör själv en tvist om omfattningen av dess behörighet.

Artikel 33

Mellanstatliga mål

Artikeln motsvarar artikel 24 om kommissionens behörighet i konventionen. Enligt artikeln kan en konventionspart med stöd av konventionen direkt inlämna klagomål som gäller en annan konventionspart till den nya domstolen. En förklaring av den typ som avses i konventionens artikel 46 om erkännande av domstolens tvingande jurisdiktion behövs inte längre.

Artikel 34

Enskilda klagomål

Bestämmelsen är utformad efter artikel 25 i konventionen. Enligt den nya artikel 34 kan enskilda personer, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda personer göra ett enskilt klagomål mot en konventionspart, utan att konventionsstaten särskilt behöver förklara att den erkänner domstolens behörighet att ta emot sådana klagomål. Något särskilt erkännande av domstolens jurisdiktion enligt artikel 46 i konventionen behövs inte heller. Reformen motsvarar läget i dag, eftersom samtliga konventionsstater erkänt, antingen permanent som Finland eller på viss tid, såväl kommissionens behörighet att ta emot enskilda klagomål som domstolens jurisdiktion att pröva klagomål som riktats mot dem. Dessutom har godkännandet av ett övervakningssystem för de mänskliga rättigheterna av denna typ i praktiken blivit ett villkor för medlemskap i Europarådet.

Den direkta rätt att inlämna klagomål som garanteras i den nya artikel 34 gör den enskilde klagande och den svarande staten jämbördiga i domstolsprocessen. Artiklarna 44 och 48 i konventionen ger inte denna klagande någon rätt att inge målet till behandling i domstolen och protokoll nr 9, som ändrade dessa bestämmelser, ger inte heller obegränsad rätt i detta hänseende. Enligt protokollet skall frågan om hänskjutande först behandlas i en s.k. panel av

domstolen, vilken kan besluta att domstolen inte tar upp målet till behandling.

Det system som genomförs genom den nya artiklarna 33 och 34 innebär samtidigt att ministerkommittén förlorar sin behörighet enligt artikel 32 i den gällande konventionen att besluta om kränkning av de mänskliga rättigheterna har ägt rum.

Artikel 35

Villkor för upptagande av mål till prövning

Styckena 1, 2 och 3 anger de villkor som speciellt ett enskilt klagomål måste uppfylla för att det skall kunna tas upp till behandling. Dessa överensstämmer med artikel 26 och artikel 27, styckena 2—4, i konventionen. Avsikten är att den nya domstolen redan i ett tidigt skede av behandlingen skall förfoga över effektiva medel för att avvisa mål som inte fyller formkraven eller som inte heller i sak har några förutsättningar att lyckas. Syftet är att artikeln skall fortsätta den praxis som följs av kommissionen för närvarande.

Ett beslut i en kommitté att lämna ett klagomål oprövat är slutgiltigt. Med stöd av stycke 4 i artikeln kan dock en kammare och domstolen i stor sammansättning när som helst före sitt avgörande avvisa genom majoritetsbeslut ett mål som tagits upp till prövning men inte uppfyller de villkor som anges i stycke 1—3. Detta motsvarar bestämmelsen i konventionens artikel 29 om kommissionens behörighet, som dock kräver två tredjedels majoritet.

Artikel 36

Intervention av tredje part

Stycke 1 är utformat efter artikel 48, punkt b i konventionen och stycke 2 baserar sig i stor utsträckning på regel 39, stycke 2, i domstolens arbetsordning.

Artikel 48, punkt b, i konventionen ger den konventionspart vars medborgare påstås vara föremål för kränkning rätt att ta upp saken inför domstol och uppträda som part i processen. I systemet enligt den ändrade konventionen är en sådan bestämmelse inte nödvändig på grund av att den enskilda klagande själv med stöd av artikel 34 har direkt tillträde till domstolen. I artikel 36, stycke 1, har därför konventionsparten i fråga getts rätt att vid behandlingen i kammare och i stor samman-

sättning lägga fram skriftliga yttranden och delta i den muntliga behandlingen.

Föremål för den inbjudan som avses i stycke 2 kan vara en fysisk eller juridisk person på samma sätt som för närvarande.

En konventionsstat blir inte part i målet fastän den skulle begagna sig av den rätt som avses i artikel 36, stycke 1. Samma slutsats gäller även intervention enligt stycke 2.

Artikel 37

Avvisning av klagomål

Artikeln som överensstämmer med artikel 30, styckena 1 och 3, i konventionen gäller såväl enskilda klagomål som mellanstatliga mål.

Artikel 38

Prövning av målet och förlikning

Stycke 1 är en redigering och förenkling av artikel 28, stycke 1, i konventionen.

De förhandlingar om förlikning som nämns i punkt b kan föras till exempel med hjälp av domstolens kanslichef eller den föredragande domaren. Förfarandet motsvarar den praxis som följs i kommissionen med stöd av reglerna 34, styckena 1 och 2, i kommissionens arbetsordning.

Stycke 2 om sekretess vid handläggningen syftar till att främja möjligheterna att uppnå förlikning. För närvarande är hela behandlingen inför kommissionen konfidentiell med stöd av artikel 30 i konventionen regel 17, stycke 2, i kommissionens arbetsordning. I övrigt är domstolsbehandlingen offentlig med de undantag som nämns i artikel 40.

Artikel 39

Förlikning

Artikeln är en kombination av artikel 28, stycke 2, i konventionen och regel 49, stycke 2, i domstolens arbetsordning.

Artikel 40

Offentliga förhandlingar och tillgång till handlingar

Stycke 1 är identisk med regel 18 i domstolens arbetsordning och stycke 2 är en förkortad version av regel 58, stycke 2, i arbetsordningen.

Artikeln innebär att offentlighetsprincipen i

vanligen iakttas under behandlingen av ett klagomål. Så som det framgår av de ovan angivna bestämmelserna i domstolens arbetsordning iakttar domstolen också för närvarande denna princip. Med stöd av artikel 30 i konventionen och regel 17, stycke 2, i kommissionens arbetsordning är behandlingen i kommissionen däremot konfidentiell i sin helhet. Även den behandling av klagomål som gäller mänskliga rättigheter som sker i ministerkommittén med stöd av artikel 32 är belagd med sekretess. På konfidentiella handlingar i samtliga övervakningsorgan tillämpas 1 § 1 mom. 2 punkten förordningen innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet (1558/94).

Med stöd av stycke 1 är muntliga förhandlingar inför domstolen offentliga, om inte domstolen beslutar annorlunda i särskilda fall. Meningen har varit att en muntlig behandling i regel skall ordnas i mål som behandlas i domstolens kammare samt i mål som på grund av sin betydelse för rättskipningen och domstolens utveckling tas upp av domstolen i stor sammansättning. I kommissionen hålls muntlig behandling endast sällan och den sker dessutom alltid inom stängda dörrar. I det muntliga förfarandet i ministerkommittén kan den klagande inte delta. Det nya systemet innebär att den muntliga behandlingen mångdubblas.

Stycke 2 ger allmänheten möjlighet att ta del av allt material i ett mål som ingetts till domstolens kansli, om inte domstolens ordförande beslutar annat. Bestämmelsen förutsätter alltså inte att de offentliggörs. Enligt den nya artikel 44, stycke 3, gäller skyldigheten att offentliggöra handlingar endast domstolens slutliga domar.

Artikel 41

Skälig gottgörelse

Artikeln är en förkortad och förenklad version av artikel 50 i konventionen. Den innebär inte någon ändring i sak i jämförelse med tidigare rättsläge.

Artikel 42

Kamrarnas domar

På samma sätt som inom det nuvarande systemet meddelar domstolens kamrar sina avgöranden i form av domslut. Eftersom artikel 43 ger möjlighet att hänskjuta ett mål till

behandling i stor sammansättning, kan kammarens dom inte vara slutgiltig vid det tillfälle då den meddelas. Domen blir slutgiltig endast om den inte behandlas i stor sammansättning. Dessa villkor konstateras i artikel 44, stycke 2. Om kammarens dom inte blir slutgiltig, behöver den inte offentliggöras enligt artikel 44, stycke 3. Med stöd av artikel 40, stycke 2, är den dock en offentlig handling.

Artikel 43

Hänskjutande till domstolen i stor sammansättning

Denna artikel innehåller, när den läses tillsammans med artikel 30, den kompromiss som var en förutsättning för protokoll. Bestämmelsen gäller möjligheten att få ett mål omprövat av domstolen i stor sammansättning efter dom som meddelats av en kammare.

Enligt styckena 1 och 2 i den nya artikeln kan parterna i ett mål i undantagsfall och endast i allvarliga frågor begära att målet hänskjuts till domstolen i stor sammansättning. Begäran måste göras inom tre månader. Att en part med stöd av artikel 30 har hindrat kammaren att hänskjuta målet till domstolen i stor sammansättning, kan inte ens med angivande av samma skäl hindra en begäran om hänskjutande. Denna möjlighet att av domstolen erhålla två separata domar i ett och samma mål utgör kärnan i den nämnda kompromissen. Domstolen får i sin arbetsordning bestämma om den klagandes begäran om hänskjutande skall kunna gälla också omprövning av klagomålet utöver klagomålet i sak, vilket framgår av det sagda under artikel 29.

Villkoren för beviljande av begäran, vilka uppställs i artikel 43, stycke 2, motsvarar i stor utsträckning artikel 48, stycke 2, i konventionen ändrad genom artikel 5, stycke 2, i protokoll nr 9, men delvis även regel 53 i domstolens arbetsordning och den nya artikel 30. Behandlingen av ett mål i domstolen i stor sammansättning enligt artikel 43, stycke 3, förutsätter att en avdelning som består av fem domare av domstolen i stor sammansättning anser att de i stycke 2 avsedda villkoren uppfylls. En restriktiv tolkning av dessa förutsättningar är viktig med tanke på det nya övervakningssystemets funktionsduglighet. Om avdelningen förkastar en begäran blir kammarens dom slutgiltig med stöd av artikel 44, stycke 1, punkt c. I motsatt fall fattar domsto-

len i stor sammansättning beslut i målet med stöd av artikel 43, stycke 3. Av artikel 45, stycke 1 framgår att skäl inte anges för avdelningens beslut.

Som en allvarlig fråga enligt artikel 43, stycke 2, om tolkningen av konventionen eller dess protokoll kan t.ex. betraktas en fråga som domstolen inte prövat tidigare, om domen kan anses ha betydelse för den framtida utvecklingen av domstolens rättspraxis, samt en fråga vars avgörande innebär avvikelse från vedertagen praxis. En allvarlig fråga i anslutning till tillämpningen av konventionen eller dess protokoll kan också föreligga när en stat, som är part, till följd av domstolens avgörande måste göra betydande ändringar i sin nationella lagstiftning eller rättspraxis. Enligt den förklarande kommentaren till protokollet kan en allvarlig fråga av allmän betydelse föreligga då avgörandet rör en viktig politisk fråga.

Artikel 44

Slutgiltiga domar

Stycke 1 baserar sig på artikel 52 i konventionen och stycke 3 på regel 58, stycke 1, i domstolens arbetsordning. Det nya systemet innebär att domarna av domstolen i stor sammansättning är slutgiltiga genast. Enligt den ändrade artikel 44, stycke 2, punkterna a och b, blir en kammarens dom slutgiltig tre månader efter domen, om inte parterna före detta begär hänskjutande enligt artikel 43 eller meddelar att de avstår från denna åtgärd. Enligt artikel 44, stycke 2, punkterna a och c, blir en kammarens dom slutgiltig i alla övriga fall den dag när parterna meddelat att de inte kommer att begära hänskjutande till domstolen i stor sammansättning eller när en avdelning av domstolen i stor sammansättning avvisat en sådan begäran. Precis som för närvarande skall domstolens slutgiltiga dom offentliggöras. Detta framgår av stycke 3.

Artikel 45

Skäl för domar och beslut

Artikeln baserar sig för domarnas del på artikel 51 i konventionen och beträffande beslut om upptagande till prövning på regel 52, stycke 2, i kommissionens arbetsordning.

Kravet i stycke 1 att skäl skall anges gäller domar som meddelas av domstolen i stor sammansättning och av kamrarna samt även

de beslut av domstolen som gäller avvisande eller upptagande till behandling. Detta innebär att beslut som med stöd av artikel 43 fattas av en avdelning av domstolen i stor sammansättning om beviljande eller avvisande av begäran om hänskjutande av ett mål inte motiveras. Beträffande innehållet i beslut om förlikning bestäms särskilt i artikel 39.

Meningen har varit att kommittébesluten skall kunna motiveras mycket schematiskt precis som i kommissionen för närvarande. Där- emot skall domstolen avstå från kommissionens praxis med mycket kortfattade motiveringar vad gäller klagomål som upptas till prövning genom beslut av en kammare. Dock kunde även skälen till dessa beslut anges rätt summariskt. Beträffande beslut som avvisar klagomål skall skälen anges i samma omfattning som för närvarande.

Med stöd av stycke 2 i den ändrade artikel 45 kan en domare fortsättningsvis foga särskild mening till en dom. Enligt regel 55, stycke 2, i den nuvarande domstolens arbetsordning betyder detta kompletterande eller skiljaktig särskild mening eller endast konstaterande av annan åsikt.

Artikel 46

Bindande kraft och verkställighet av domar

Artikeln är en kombinerad version av artiklarna 53 och 54 i konventionen. Enligt stycke 1 i den ändrade artikel 46 är en dom av domstolen bindande endast för de konventionsparter som är parter i ett mål, på samma sätt som för närvarande. I stycke 2 bibehålls ministerkommitténs behörighet att övervaka efterlevnaden av domarna. En effektiv övervakning kan anses vara central för hela systemets trovärdighet.

Artikel 47

Rådgivande yttranden

Genom protokoll nr 11 har bestämmelserna om domstolens rådgivande yttranden i sin helhet och så gott som oförändrade överförts till avdelning II i konventionen; till artikel 31 punkt b och artiklarna 47—49. Detta innebär att protokoll nr 2 upphör att finnas till.

Systemet med domstolens rådgivande yttranden har aldrig använts. Det är uppenbart att ändamålsenligheten hos detta system i dess

nuvarande form kommer att tas upp för särskild granskning de närmaste åren.

Stycke 1 och 2 i artikel 1 i protokoll nr 11 är identiskt respektive så gott som identiskt med motsvarande stycke i artikel 1 i protokoll nr 2.

Stycke 3 i artikel 1 motsvarar motsvarande artikel i protokoll nr 2. Besluten i ministerkommittén kan dock fattas med enkel majoritet i stället för den två tredjedels majoritet av ledamöter i kommitté som krävs i de nuvarande bestämmelserna. Genom ändringen beaktas motsvarande ändring i artikel 32, stycke 1, i konventionen enligt artikel 1 i protokoll nr 10. Protokoll nr 10 har dock inte trätt i kraft.

Artikel 48

Domstolens behörighet att avge rådgivande yttranden

Artikeln har samma innehåll som artikel 2 i protokoll nr 2.

Artikel 49

Skäl för rådgivande yttranden

Artikeln är identisk med artikel 3, styckena 2—4, i protokoll nr 2.

Artikel 50

Domstolens utgifter

Artikeln är en vad avser ordalydelsen uppdaterad version av artikel 58 i konventionen.

Artikel 51

Privilegier och immunitet för domstolens domare

Artikeln motsvarar artikel 59 i konventionen. För att artikeln skall kunna tillämpas på den nya domstolen förutsätts dock ändringar i det system som för närvarande iakttas dels med stöd av Europeiska överenskommelsen om personer som medverkar i förfaranden vid europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna (FördrS 19—20/1991), dels enligt allmänna överenskommelsen om Europarådets privilegier och immunitet (FördrS 80/89), kompletterande genom protokollen nr 2, nr 4 och nr 5. Ändringarna, som bör träda i kraft samtidigt med protokoll nr 11, kan sannolikt bäst genomföras genom en ny europeisk överenskommelse respektive ett nytt sjätte protokoll, även med beaktande av syste-

met med övergångsbestämmelserna. De nya konventioner som bereds i expertkommittén för en reformering av övervakningssystemet för mänskliga rättigheter torde kunna öppnas för undertecknande år 1996.

Styckena 1—7 i **artikel 2** innehåller redaktionella ändringar, som behövs i konventionen och dess protokoll till följd av protokoll nr 11. Alla artiklar i konventionen, inte endast de nämnda bestämmelserna i konventionen och dess protokoll, förses med rubriker enligt bilagan. Rubrikerna förklarar bestämmelserna i konventionen, men saknar dock juridisk betydelse.

Med stöd av stycke 5, punkt b, fogas ett nytt femte stycke till artikel 5 i protokoll nr 4. Enligt detta förutsätts fortsättningsvis en särskild förklaring om erkännande av domstolens tvingande behörighet av en stat som utsträcker rätten till enskilt klagomål till att omfatta territorium vars internationella förbindelser staten uppgett sig svara för med stöd av den nya artikel 56, dvs. artikel 63 i den gällande konventionen. Med stöd av stycke 7, punkt b, fogas ett nytt sjätte stycke med samma innehåll också till artikel 6 i protokoll 7.

Med stöd av stycke 8 upphävs protokoll nr 9.

Protokoll nr 10 omnämns inte särskilt i artikel 2 i protokoll nr 11. I vilket fall som helst förlorar det sin betydelse när protokoll nr 11 träder i kraft, även om det träder i kraft före protokoll nr 11.

Artikel 3 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om anslutningen till protokollet av Europarådets medlemsstater.

Artikel 4 innehåller bestämmelser om protokollets ikraftträdande. Enligt artikeln träder protokoll nr 11 i kraft ett år efter det att samtliga parter till konventionen har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 3. De nya domarna kan dock utses och andra erforderliga åtgärder, t.ex. upprättandet av domstolens arbetsordning, kan vidtas när alla konventionsparter har uttryckt det nämnda samtycket.

Stycke 1 i **artikel 5** fastställer att mandattiden för ledamöterna i den nuvarande domstolen för de mänskliga rättigheterna, för kanslichefen och ställföreträdande kanslichefen samt för ledamöterna i kommissionen för de mänsk-

liga rättigheterna skall utgå den dag protokollet träder i kraft. Eftersom det enligt artikel 4 är möjligt att inleda valet av nya domare redan ett år tidigare, kan den nya domstolen inleda sin verksamhet genast då protokollet träder i kraft.

Styckena 2—6 innehåller detaljerade bestämmelser om det förfarande som efter ikraftträdandet skall tillämpas under en övergångstid på klagomål som är under handläggning i olika organ.

Med stöd av **artikel 6** skall förklaringar som givits i enlighet med artiklarna 25 och 46 i den gällande konventionen beträffande begränsningar som avser tiden innan de avgavs, kvarstå med stöd av denna artikel även i förhållande till den nya domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Artikel 7 innehåller den sedvanliga slutbestämmelsen om Europarådets generalsekreterares åligganden vad gäller underrättelser om åtgärder, notifikationer och förklaringar som rör protokollet.

2. Ikraftträdande

Protokoll nr 11 träder internationellt i kraft den första dagen i den månad som följer ett år efter det att samtliga parter till konventionen har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet enligt bestämmelserna i artikel 3 i protokollet.

De nya domarna kan utses och andra åtgärder som behövs för inrättandet av domstolen kan vidtas i enlighet med bestämmelserna i protokollet från och med den dag då samtliga konventionsparter har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som protokollet.

3. Lagstiftningsordning

3.1. Behovet av riksdagens samtycke

Protokoll nr 11 till konventionen innebär en grundläggande reform av övervakningssystemet enligt konventionen. Genom i den protokollet ändrade konventionen inrättas en europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna som ersätter de tidigare övervakningsorganen enligt

konventionen. Europadomstolens avgöranden skall vara bindande för de konventionsparter som är parter i ett mål (artikel 46). När det behövs kan domstolen också bevilja skälig ersättning till den kränkta parten (artikel 41). Denna behörighet för domstolen innebär — på samma sätt som det gällande övervakningssystemet — begränsning av Finlands suveränitet, vilken är fastställd i 1 och 2 §§ regeringsformen.

I protokollet nr 11 regleras domstolens rätt att ta emot klagomål från enskilda personer, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda personer, som påstår sig av någon av konventionsparterna ha utsatts för en kränkning av någon av de i konventionen eller i protokollen till denna angivna rättigheterna (artikel 34). Denna möjlighet till enskilda klagomål har direkta verkningar på individens rättigheter. I Finland skall detta regleras genom lag.

Protokollet ändrar dessutom på ett väsentligt sätt konventionen, vilken i tiden sattes i kraft genom en i inskränkt grundlagsordning stiftad lag. Ändringar av en konvention som trätt i kraft genom en sådan lag förutsätter redan i och för sig samtycke av riksdagen.

Protokollet innehåller alltså bestämmelser som hör till lagstiftningens område i enlighet med 33 § regeringsformen och förutsätter riksdagens samtycke.

3.2. Lagstiftningsordning för ikrafträdelselagen

Konventionen och dess protokoll nr 1—8 sattes i tiden i kraft i Finland genom en lag som stiftades i inskränkt grundlagsordning. Grundlagsordningen motiverades med att behörigheten enligt konventionen för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europarådets ministerkommitté ansågs innebära avvikelse från regeringsformens stadganden om Finlands suveränitet.

Protokoll nr 9 till konventionen har däremot satts i kraft i vanlig lagstiftningsordning. I motiveringen till regeringens proposition konstaterades att protokollet i fråga inte utvidgar övervakningsorganens behörighet i förhållande till stadgandena om Finlands suveränitet i 1 och 2 §§ regeringsformen (RP 99/1992 rd.)

Den möjlighet till ingivande av enskilda klagomål direkt till domstolen som möjliggörs genom protokoll nr 11 påverkar inte i sig

domstolens behörighet och ändrar sålunda inte avvikelserna från regeringsformens stadganden om suveräniteten.

Artikel 46 i konventionen anger som villkor för domstolens jurisdiktion beträffande en konventionsstat att konventionsstaten i fråga uttryckligen meddelar att den erkänner denna jurisdiktion i alla frågor som gäller tolkningen och tillämpningen av konventionen. En sådan förklaring kan göras villkorslöst, eller genom att förutsätta ömsesidighet av de andra konventionsparterna, eller för en viss tid. Protokollet innehåller inte längre denna möjlighet att avge förklaring, utan konventionsstaterna blir permanent bundna av domstolens jurisdiktion med stöd av den genom protokollet ändrade konventionen. Eftersom Finland redan för närvarande har erkänt denna tvingande jurisdiktion på obestämd tid i sin förklaring, kan den faktiska förändringen i domstolens status anses vara ringa. Protokollet ändrar inte det övergripande systemets karaktär, som fastställts i grundlagsordning, och innebär inte heller någon ändring i sak. Genom att följa grundlagsutskottets tolkningspraxis verkar det sålunda möjligt att protokoll också i detta hänseende kunde sättas i kraft i vanlig lagstiftningsordning.

Protokollet innebär sålunda inte någon sådan ändring av de undantag till regeringsformens stadganden om suveräniteten som gjordes i samband med anslutningen till konventionen, att detta skulle kräva användning av inskränkt grundlagsordning enligt 69 § 1 mom. riksdagsordningen när protokollet sätts i kraft. På grund av de principiella aspekter som sammanhänger med ärendet anser regeringen det önskvärdt att även riksdagens grundlagsutskott uttalar sig i frågan under riksdagsbehandlingen gång.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås:

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i det i Strasbourg den 11 maj 1994 ingångna protokoll nr 11 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till lagstiftningens område, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag.

L a g

om godkännande av vissa bestämmelser i protokoll nr 11 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Bestämmelserna i det i Strasbourg den 11 maj 1994 ingångna protokollet nr 11 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen är, för så vitt

de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §
Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

Helsingfors den 13 oktober 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Utrikesminister *Tarja Halonen*

PROTOKOLL NR 11

till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen

Europarådets medlemsstater, som har undertecknat detta protokoll till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad "konventionen"),

som beaktar att det föreligger ett starkt behov av att förändra det övervakningssystem som upprättats genom konventionen i syfte att upprätthålla och förbättra effektiviteten i dess skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, främst på grund av det ökande antalet klagomål och det växande antalet medlemmar av Europarådet,

som anser att det därför är önskvärt att ändra vissa bestämmelser i konventionen, i syfte särskilt att ersätta den nuvarande europeiska kommissionen och domstolen för de mänskliga rättigheterna med en ny permanent domstol,

som beaktar resolution nr 1, antagen vid den europeiska ministerkonferensen om de mänskliga rättigheterna, vilken hölls i Wien den 19 och 20 mars 1985,

som beaktar rekommendation nr 1194(1992), antagen av Europarådets parlamentariska församling den 6 oktober 1992,

som beaktar det beslut om reformering av konventionens övervakningssystem som fattats av stats- och regeringschefer från Europarådets medlemsstater i Wiendeklarationen den 9 oktober 1993,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Den nuvarande texten i avdelningarna II-IV i konventionen (artiklarna 19—56) och i protokoll nr 2, avseende behörighet för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att avge rådgivande yttranden, skall ersättas med följande avdelning II i konventionen (artiklarna 19—51):

PROTOCOLE N° 11

à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, portant restructuration du mécanisme de contrôle établi par la Convention

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950 (ci-après dénommée «la Convention»),

Considérant qu'il est nécessaire et urgent de restructurer le mécanisme de contrôle établi par la Convention afin de maintenir et de renforcer l'efficacité de la protection des droits de l'homme et des libertés fondamentales prévue par la Convention, en raison principalement de l'augmentation des requêtes et du nombre croissant des membres du Conseil de l'Europe;

Considérant qu'il convient par conséquent d'amender certaines dispositions de la Convention en vue, notamment, de remplacer la Commission et la Cour européennes des Droits de l'Homme existantes par une nouvelle Cour permanente;

Vu la Résolution n° 1 adoptée lors de la Conférence ministérielle européenne sur les droits de l'homme, tenue à Vienne les 19 et 20 mars 1985;

Vu la Recommandation 1194(1992), adoptée par l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe le 6 octobre 1992;

Vu la décision prise sur la réforme du mécanisme de contrôle de la Convention par les Chefs d'Etat et de Gouvernement des Etats membres du Conseil de l'Europe dans la Déclaration de Vienne du 9 octobre 1993,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Le texte des titres II à IV de la Convention (articles 19 à 56) et le Protocole n° 2 attribuant à la Cour européenne des Droits de l'Homme la compétence de donner des avis consultatifs sont remplacés par le titre II suivant de la Convention (articles 19 à 51):

”AVDELNING II

EUROPEISKA DOMSTOLEN
FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Artikel 19

Upprättande av domstolen

För att säkerställa att de förpliktelser fullgörs som de höga fördragsslutande parterna åtagit sig genom konventionen och protokollen till denna skall en europeisk domstol för de mänskliga rättigheterna upprättas, nedan kallad ”domstolen”. Den skall verka på permanent grundval.

Artikel 20

Antal domare

Domstolen skall bestå av lika många domare som höga fördragsslutande parter.

Artikel 21

Villkor för ämbetet

1. Domarna skall vara moraliskt oförvitliga och skall antingen uppfylla de villkor som erfordras för utnämning till högre domarbefattningar eller vara rättslärda med erkänd kompetens.

2. Domarna skall tjänstgöra i sin personliga egenskap.

3. Under sin mandattid får domarna inte åta sig uppdrag som är oförenliga med deras oavhängighet och opartiskhet eller med de krav som ett heltidsämbete ställer, alla frågor som rör tillämpningen av denna punkt skall avgöras av domstolen.

Artikel 22

Val av domare

1. Domarna väljs, en för varje hög fördragsslutande part, av den parlamentariska församlingen med en majoritet av antalet avgivna röster och från en lista över tre kandidater som nominerats av den höga fördragsslutande parten.

2. Samma ordning skall iakttas vid utnämning av nya domare om nya höga fördragsslutande parter ansluter sig och när ledigblivna platser skall besättas.

«TITRE II

COUR EUROPEENNE DES DROITS DE
L'HOMME

Article 19

Institution de la Cour

Afin d'assurer le respect des engagements résultant pour les Hautes Parties contractantes de la présente Convention et de ses protocoles, il est institué une Cour européenne des Droits de l'Homme, ci-dessous nommée "la Cour". Elle fonctionne de façon permanente.

Article 20

Nombre de juges

La Cour se compose d'un nombre de juges égal à celui des Hautes Parties contractantes.

Article 21

Conditions d'exercice des fonctions

1. Les juges doivent jouir de la plus haute considération morale et réunir les conditions requises pour l'exercice de hautes fonctions judiciaires ou être des jurisconsultes possédant une compétence notoire.

2. Les juges siègent à la Cour à titre individuel.

3. Pendant la durée de leur mandat, les juges ne peuvent exercer aucune activité incompatible avec les exigences d'indépendance, d'impartialité ou de disponibilité requise par une activité exercée à plein temps; toute question soulevée en application de ce paragraphe est tranchée par la Cour.

Article 22

Election des juges

1. Les juges sont élus par l'Assemblée parlementaire au titre de chaque Haute Partie contractante, à la majorité des voix exprimées, sur une liste de trois candidats présentés par la Haute Partie contractante.

2. La même procédure est suivie pour compléter la Cour en cas d'adhésion de nouvelles Hautes Parties contractantes et pourvoir les sièges devenus vacants.

Artikel 23

Mandattid

1. Domarna väljs för en tid av sex år. De får omväljas. Mandatet för hälften av de domarna som valts vid det första valet skall dock upphöra efter tre år.

2. De domar vilkas mandattid skall upphöra efter den inledande treårsperioden skall utses genom lottdragning av Europarådets generalsekreterare omedelbart efter deras val.

3. I syfte att säkerställa att såvitt möjligt halva antalet domare förnyas vart tredje år, får den parlamentariska församlingen, innan ett senare val genomförs, besluta att mandattiden för en eller flera av de domare som skall väljas skall omfatta en annan period än sex år; dock får denna period inte överstiga nio år och inte understiga tre år.

4. I sådana fall där fråga är om mer än en mandattid och den parlamentariska församlingen tillämpar föregående punkt, skall fördelningen av mandattider verkställas genom lottdragning av Europarådets generalsekreterare omedelbart efter det att valet ägt rum.

5. En domare, som utsetts att efterträda en domare vars mandattid inte gått ut, skall inneha uppdraget under återstoden av företrädarens mandattid.

6. Domarnas mandattid skall upphöra när de uppnår 70 års ålder.

7. Domarna innehar sitt uppdrag till dess att de blir ersatta. De skall dock fullfölja handläggningen av sådana mål som redan påbörjats.

Artikel 24

Entledigande

En domare får inte entledigas från sitt ämbete om inte de andra domarna med två tredjedels majoritet beslutar att han inte längre uppfyller de villkor som uppställts.

Artikel 25

Kansli och föredragande jurister

Domstolen skall ha ett kansli vars uppgifter och organisation skall fastställas i domstolens arbetsordning. Domstolen skall biträdas av jurister som föredragande.

Article 23

Durée du mandat

1. Les juges sont élus pour une durée de six ans. Ils sont rééligibles. Toutefois, les mandats d'une moitié des juges désignés lors de la première élection prendront fin au bout de trois ans.

2. Les juges dont le mandat prendra fin au terme de la période initiale de trois ans sont désignés par tirage au sort effectué par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, immédiatement après leur élection.

3. Afin d'assurer, dans la mesure du possible, le renouvellement des mandats d'une moitié des juges tous les trois ans, l'Assemblée parlementaire peut, avant de procéder à toute élection ultérieure, décider qu'un ou plusieurs mandats des juges à élire auront une durée autre que celle de six ans, sans qu'elle puisse toutefois excéder neuf ans ou être inférieure à trois ans.

4. Dans le cas où il y a lieu de conférer plusieurs mandats et où l'Assemblée parlementaire fait application du paragraphe précédent, la répartition des mandats s'opère suivant un tirage au sort effectué par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe immédiatement après l'élection.

5. Le juge élu en remplacement d'un juge dont le mandat n'est pas expiré achève le mandat de son prédécesseur.

6. Le mandat des juges s'achève dès qu'ils atteignent l'âge de 70 ans.

7. Les juges restent en fonctions jusqu'à leur remplacement. Ils continuent toutefois de connaître des affaires dont ils sont déjà saisis.

Article 24

Révocation

Un juge ne peut être relevé de ses fonctions que si les autres juges décident, à la majorité des deux tiers, qu'il a cessé de répondre aux conditions requises.

Article 25

Greffe et référendaires

La Cour dispose d'un greffe dont les tâches et l'organisation sont fixées par le règlement de la Cour. Elle est assistée de référendaires.

Artikel 26

Domstolen i plenum

Domstolen i plenum skall

- a) välja ordförande och en eller två vice ordförande för en treårsperiod; de får omväxlas,
- b) inrätta kamrar för en bestämd tid,
- c) välja ordförande till domstolens kamrar; de får omväxlas,
- d) utfärda arbetsordning för domstolen och
- e) välja kanslichef samt en eller flera ställföreträdare kanslichefen.

Artikel 27

Kommittéer, kamrar och stor sammansättning

1. Domstolen skall vid handläggningen av mål som hänskjutits till den sammanträdade i kommittéer sammansatta av tre domare, i kamrar sammansatta av sju domare och i stor sammansättning med sju domare. Domstolens kamrar skall tillsätta kommittéer för en bestämd tid.

2. Den domare som valts för den stat som är part i ett mål eller, om det inte finns någon sådan eller om denne inte kan delta, en person som staten utser, skall sitta med som självskrivna ledamot i kammaren och i stor sammansättning.

3. Domstolen i stor sammansättning skall även innefatta domstolens ordförande, vice ordförande, ordförande i kamrarna och andra domare som valts enligt domstolens arbetsordning. När ett mål hänskjutits till domstolen i stor sammansättning enligt artikel 43, får ingen domare från den kammare som meddelat domen delta, med undantag av kammarens ordförande och den ledamot som satt som domare för den stat som var part i målet.

Artikel 28

Beslut av kommittéer om avvisande av klagomål

En kommitté får enhälligt avvisa eller avskrivna ett enskilt klagomål enligt artikel 34 om ett sådant beslut kan fattas utan ytterligare prövning. Beslutet är slutgiltigt.

Article 26

Assemblée plénière de la Cour

La Cour réunie en Assemblée plénière

- a) élit, pour une durée de trois ans, son président et un ou deux vice-présidents; ils sont rééligibles;
- b) constitue des Chambres pour une période déterminée;
- c) élit les présidents des Chambres de la Cour, qui sont rééligibles;
- d) adopte le règlement de la Cour; et
- e) élit le greffier et un ou plusieurs greffiers adjoints.

Article 27

Comités, Chambres et Grande Chambre

1. Pour l'examen des affaires portées devant elle, la Cour siège en comités de trois juges, en Chambres de sept juges et en une Grande Chambre de dix-sept juges. Les Chambres de la Cour constituent les comités pour une période déterminée.

2. Le juge élu au titre d'un Etat partie au litige est membre de droit de la Chambre et de la Grande Chambre; en cas d'absence de ce juge, ou lorsqu'il n'est pas en mesure de siéger, cet Etat partie désigne une personne qui siège en qualité de juge.

3. Font aussi partie de la Grande Chambre le président de la Cour, les vice-présidents, les présidents des Chambres et d'autres juges désignés conformément au règlement de la Cour. Quand l'affaire est déferée à la Grande Chambre en vertu de l'article 43, aucun juge de la Chambre qui a rendu l'arrêt ne peut y siéger, à l'exception du président de la Chambre et du juge ayant siégé au titre de l'Etat partie intéressé.

Article 28

Déclarations d'irrecevabilité par les comités

Un comité peut, par vote unanime, déclarer irrecevable ou rayer du rôle une requête individuelle introduite en vertu de l'article 34 lorsqu'une telle décision peut être prise sans examen complémentaire. La décision est définitive.

Artikel 29

Beslut av kamrar om upptagande av klagomål till prövning samt avgöranden i sak

1. Om inget beslut har fattats enligt artikel 28, skall en kammare besluta om att ta upp enskilda klagomål enligt artikel 34 till prövning och i sådant fall avgöra målet i sak.

2. En kammare skall besluta om att ta upp mellanstatliga klagomål enligt artikel 33 till prövning och i sådant fall avgöra målet i sak.

3. Beslut om att ta upp ett klagomål till prövning skall fattas särskilt om inte domstolen i undantagsfall beslutar annat.

Artikel 30

Hänskjutande till domstolen i stor sammansättning

Om ett pågående mål i en kammare ger upphov till en allvarlig fråga som rör tolkningen av konventionen eller protokollen till denna eller om avgörandet av en fråga i en kammare kan leda till ett resultat som strider mot en tidigare dom av domstolen, får kammaren när som helst, innan den meddelar sin dom, hänskjuta målet till domstolen i stor sammansättning, om inte någon av parterna i målet motsätter sig detta.

Artikel 31

Behörighet för domstolen i stor sammansättning

I stor sammansättning skall domstolen

a) avgöra klagomål som anförts enligt artikel 33 eller artikel 34 när en kammare har hänskjutit målet enligt artikel 30 eller när målet har hänskjutits till den enligt artikel 43 och

b) behandla framställningar om rådgivande yttranden enligt artikel 47.

Artikel 32

Domstolens behörighet

1. Domstolen är behörig i alla frågor som rör tolkningen och tillämpningen av konventionen och protokollen till denna vilka hänskjuts till den enligt artiklarna 33, 34 och 47.

2. Om en tvist uppkommer rörande domstolens behörighet, skall domstolen avgöra frågan.

Article 29

Décisions des Chambres sur la recevabilité et le fond

1. Si aucune décision n'a été prise en vertu de l'article 28, une Chambre se prononce sur la recevabilité et le fond des requêtes individuelles introduites en vertu de l'article 34.

2. Une Chambre se prononce sur la recevabilité et le fond des requêtes étatiques introduites en vertu de l'article 33.

3. Sauf décision contraire de la Cour dans des cas exceptionnels, la décision sur la recevabilité est prise séparément.

Article 30

Dessaisissement en faveur de la Grande Chambre

Si l'affaire pendante devant une Chambre soulève une question grave relative à l'interprétation de la Convention ou de ses protocoles, ou si la solution d'une question peut conduire à une contradiction avec un arrêt rendu antérieurement par la Cour, la Chambre peut, tant qu'elle n'a pas rendu son arrêt, se dessaisir au profit de la Grande Chambre, à moins que l'une des parties ne s'y oppose.

Article 31

Attributions de la Grande Chambre

La Grande Chambre

a) se prononce sur les requêtes introduites en vertu de l'article 33 ou de l'article 34 lorsque l'affaire lui a été déférée par la Chambre en vertu de l'article 30 ou lorsque l'affaire lui a été déférée en vertu de l'article 43; et

b) examine les demandes d'avis consultatifs introduites en vertu de l'article 47.

Article 32

Compétence de la Cour

1. La compétence de la Cour s'étend à toutes les questions concernant l'interprétation et l'application de la Convention et de ses protocoles qui lui seront soumises dans les conditions prévues par les articles 33, 34 et 47.

2. En cas de contestation sur le point de savoir si la Cour est compétente, la Cour décide.

Artikel 33

Mellanstatliga mål

En hög fördragsslutande part får till domstolen hänskjuta ett påstående om brott mot bestämmelserna i konventionen och i protokollet till denna begånget av en annan hög fördragsslutande part.

Artikel 34

Enskilda klagomål

Domstolen får ta emot klagomål från enskilda personer, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda personer, som påstår sig av någon av de höga fördragsslutande parterna ha utsatts för en kränkning av någon av de i konventionen eller i protokollet till denna angivna rättigheterna. De höga fördragsslutande parterna förbinder sig att inte på något sätt förhindra ett effektivt utövande av denna klagorätt.

Artikel 35

Villkor för upptagande av mål till prövning

1. Ett mål får anhängiggöras hos domstolen först när alla nationella rättsmedel har uttömts i enlighet med den internationella rättens allmänt erkända regler, och senast sex månader från den dag då det slutgiltiga beslutet meddelades.

2. Domstolen får inte ta upp ett enskilt klagomål enligt artikel 34 till behandling som

a) är anonymt eller

b) väsentligen innefattar samma omständigheter som redan prövats av domstolen eller redan hänskjutits till internationell undersökning eller reglering i annan form och som inte innehåller nya relevanta upplysningar.

3. Domstolen skall avvisa varje enskilt klagomål enligt artikel 34 som domstolen anser vara oförenligt med bestämmelserna i denna konvention och i protokollet till denna, eller uppenbart ogrundat eller utgöra ett missbruk av rätten att klaga.

4. Domstolen skall avvisa varje klagomål som den inte anser sig behörig att pröva enligt denna artikel. Den får göra detta på vilket stadium som helst av förfarandet.

Article 33

Affaires interétatiques

Toute Haute Partie contractante peut saisir la Cour de tout manquement aux dispositions de la Convention et de ses protocoles qu'elle croira pouvoir être imputé à une autre Haute Partie contractante.

Article 34

Requêtes individuelles

La Cour peut être saisie d'une requête par toute personne physique, toute organisation non gouvernementale ou tout groupe de particuliers qui se prétend victime d'une violation par l'une des Hautes Parties contractantes des droits reconnus dans la Convention ou ses protocoles. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à n'entraver par aucune mesure l'exercice efficace de ce droit.

Article 35

Conditions de recevabilité

1. La Cour ne peut être saisie qu'après l'épuisement des voies de recours internes, tel qu'il est entendu selon les principes de droit international généralement reconnus, et dans un délai de six mois à partir de la date de la décision interne définitive.

2. La Cour ne retient aucune requête individuelle introduite en application de l'article 34, lorsque

a) elle est anonyme; ou

b) elle est essentiellement la même qu'une requête précédemment examinée par la Cour ou déjà soumise à une autre instance internationale d'enquête ou de règlement, et si elle ne contient pas de faits nouveaux.

3. La Cour déclare irrecevable toute requête individuelle introduite en application de l'article 34, lorsqu'elle estime la requête incompatible avec les dispositions de la Convention ou de ses protocoles, manifestement mal fondée ou abusive.

4. La Cour rejette toute requête qu'elle considère comme irrecevable en application du présent article. Elle peut procéder ainsi à tout stade de la procédure.

Artikel 36

Intervention av tredje part

1. I alla mål inför en kammare eller inför domstolen i stor sammansättning skall en hög fördragsslutande part, vars medborgare är klagande, ha rätt att avge skriftliga yttranden och att delta i de muntliga förhandlingarna.

2. Domstolens ordförande får för att tillgodose intresset av en god rättskipning inbjuda varje hög fördragsslutande part, som inte är part i förfarandet, eller varje annan person som berörs än klaganden, att avge skriftliga yttranden eller delta i de muntliga förhandlingarna.

Artikel 37

Avskrivning av klagomål

1. Domstolen får på varje stadium av förfarandet besluta att avskrivna ett mål om de faktiska omständigheterna leder till slutsatsen att

- a) klaganden inte har för avsikt att fullfölja sitt klagomål eller
- b) frågan har lösts eller
- c) det av någon annan av domstolen konstaterad anledning inte längre är befogat att fortsätta prövningen av klagomålet.

Domstolen skall dock fortsätta prövningen av klagomålet om respekten för de mänskliga rättigheterna, sådana de definierats i denna konvention och i protokollen till denna, så kräver.

2. Domstolen får besluta att återuppta ett klagomål till behandling om den anser att omständigheterna föranleder en sådan åtgärd.

Artikel 38

Prövning av målet och förlikning

1. Om klagomålet tas upp till behandling, skall domstolen

a) fullfölja prövningen av målet tillsammans med parternas företrädare och vid behov göra en utredning; de berörda staterna skall på alla sätt underlätta att utredningen kan genomföras effektivt,

b) ställa sig till parternas förfogande i syfte att nå en förlikning grundad på respekten för de mänskliga rättigheterna, sådana de definierats i denna konvention och i protokollen till denna.

Article 36

Tierce intervention

1. Dans toute affaire devant une Chambre ou la Grande Chambre, une Haute Partie contractante dont un ressortissant est requérant a le droit de présenter des observations écrites et de prendre part aux audiences.

2. Dans l'intérêt d'une bonne administration de la justice, le président de la Cour peut inviter toute Haute Partie contractante qui n'est pas partie à l'instance ou toute personne intéressée autre que le requérant à présenter des observations écrites ou à prendre part aux audiences.

Article 37

Radiation

1. A tout moment de la procédure, la Cour peut décider de rayer une requête du rôle lorsque les circonstances permettent de conclure

- a) que le requérant n'entend plus la maintenir; ou
- b) que le litige a été résolu; ou
- c) que, pour tout autre motif dont la Cour constate l'existence, il ne se justifie plus de poursuivre l'examen de la requête.

Toutefois, la Cour poursuit l'examen de la requête si le respect des droits de l'homme garantis par la Convention et ses protocoles l'exige.

2. La Cour peut décider la réinscription au rôle d'une requête lorsqu'elle estime que les circonstances le justifient.

Article 38

Examen contradictoire de l'affaire et procédure de règlement amiable

1. Si la Cour déclare une requête recevable, elle

a) poursuit l'examen contradictoire de l'affaire avec les représentants des parties et, s'il y a lieu, procède à une enquête pour la conduite efficace de laquelle les Etats intéressés fourniront toutes facilités nécessaires;

b) se met à la disposition des intéressés en vue de parvenir à un règlement amiable de l'affaire s'inspirant du respect des droits de l'homme tels que les reconnaissent la Convention et ses protocoles.

2. Handläggningen enligt punkt 1 b skall vara konfidentiell.

Artikel 39

Förlikning

Om en förlikning uppnås, skall domstolen avskrika målet genom ett beslut som endast skall uppta en kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och för den lösning som nåtts.

Artikel 40

Offentliga förhandlingar och tillgång till handlingar

1. Muntliga förhandlingar skall vara offentliga om inte domstolen i undantagsfall beslutar annat.

2. Handlingar som givits in till kanslichefen skall vara tillgängliga för allmänheten om inte domstolens ordförande beslutar annat.

Artikel 41

Skälig gottgörelse

Om domstolen finner att ett brott mot konventionen eller protokollen till denna ägt rum och om den berörda höga fördragsslutande partens nationella rätt endast till en del medger att gottgörelse lämnas, skall domstolen, om så anses nödvändigt, tillerkänna den fördelade parten skälig gottgörelse.

Artikel 42

Kamrarnas domar

Kamrarnas domar skall bli slutgiltiga i enlighet med bestämmelserna i artikel 44, stycke 2.

Artikel 43

Hänskjutande till domstolen i stor sammansättning

1. Var och en av parterna i målet får inom en period av tre månader från den dag då kamraren meddelat dom i undantagsfall begära att målet skall hänskjutas till domstolen i stor sammansättning.

2. En avdelning med fem ledamöter av domstolen i stor sammansättning skall bevilja en sådan begäran om målet ger upphov till en allvarlig fråga som rör tolkningen eller tillämp-

2. La procédure décrite au paragraphe 1.b est confidentielle.

Article 39

Conclusion d'un règlement amiable

En cas de règlement amiable, la Cour raye l'affaire du rôle par une décision qui se limite à un bref exposé des faits et de la solution adoptée.

Article 40

Audience publique et accès aux documents

1. L'audience est publique à moins que la Cour n'en décide autrement en raison de circonstances exceptionnelles.

2. Les documents déposés au greffe sont accessibles au public à moins que le président de la Cour n'en décide autrement.

Article 41

Satisfaction équitable

Si la Cour déclare qu'il y a eu violation de la Convention ou de ses protocoles, et si le droit interne de la Haute Partie contractante ne permet d'effacer qu'imparfaitement les conséquences de cette violation, la Cour accorde à la partie lésée, s'il y a lieu, une satisfaction équitable.

Article 42

Arrêts des Chambres

Les arrêts des Chambres deviennent définitifs conformément aux dispositions de l'article 44, paragraphe 2.

Article 43

Renvoi devant la Grande Chambre

1. Dans un délai de trois mois à compter de la date de l'arrêt d'une Chambre, toute partie à l'affaire peut, dans des cas exceptionnels, demander le renvoi de l'affaire devant la Grande Chambre.

2. Un collègue de cinq juges de la Grande Chambre accepte la demande si l'affaire soulève une question grave relative à l'interprétation ou à l'application de la Convention ou de

ningen av konventionen eller protokollet till denna eller rör en allvarlig fråga av stor allmän betydelse.

3. Om avdelningen beviljar begäran, skall domstolen i stor sammansättning avgöra målet genom dom.

Artikel 44

Slutgiltiga domar

1. Dom som meddelas av domstolen i stor sammansättning är slutgiltig.

2. Dom som meddelas av en kammare blir slutgiltig

a) när parterna förklarar att de inte kommer att begära att målet hänskjuts till domstolen i stor sammansättning eller

b) tre månader efter den dag då domen meddelades, om hänskjutande till domstolen i stor sammansättning inte har begärts eller

c) när avdelningen i domstolen i stor sammansättning avslår en begäran om hänskjutande enligt artikel 43.

3. Den slutgiltiga domen skall offentliggöras.

Artikel 45

Skäl för domar och beslut

1. Skäl skall anges för domar samt för beslut om att uppta ett mål till prövning eller avvisa det.

2. Om en dom helt eller delvis inte ger uttryck för domarnas enhälliga uppfattning, har varje domare rätt att avge sin särskilda mening.

Artikel 46

Bindande kraft och verkställighet av domar

1. De höga fördragsslutande parterna förbinder sig att rätta sig efter domstolens slutgiltiga dom i varje mål där de är parter.

2. Domstolens slutgiltiga dom skall överlämnas till ministerkommittén, som skall övervaka dess verkställande.

Artikel 47

Rådgivande yttranden

1. På begäran av ministerkommittén får domstolen avge rådgivande yttranden i rättsfrågor avseende tolkningen av konventionen och protokollet till denna.

2. Dessa yttranden får inte avse frågor om

ses protocoles, ou encore une question grave de caractère général.

3. Si le collège accepte la demande, la Grande Chambre se prononce sur l'affaire par un arrêt.

Article 44

Arrêts définitifs

1. L'arrêt de la Grande Chambre est définitif.

2. L'arrêt d'une Chambre devient définitif

a) lorsque les parties déclarent qu'elles ne demanderont pas le renvoi de l'affaire devant la Grande Chambre; ou

b) trois mois après la date de l'arrêt, si le renvoi de l'affaire devant la Grande Chambre n'a pas été demandé; ou

c) lorsque le collège de la Grande Chambre rejette la demande de renvoi formulée en application de l'article 43.

3. L'arrêt définitif est publié.

Article 45

Motivation des arrêts et décisions

1. Les arrêts, ainsi que les décisions déclarant des requêtes recevables ou irrecevables, sont motivés.

2. Si l'arrêt n'exprime pas en tout ou en partie l'opinion unanime des juges, tout juge a le droit d'y joindre l'exposé de son opinion séparée.

Article 46

Force obligatoire et exécution des arrêts

1. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à se conformer aux arrêts définitifs de la Cour dans les litiges auxquels elles sont parties.

2. L'arrêt définitif de la Cour est transmis au Comité des Ministres qui en surveille l'exécution.

Article 47

Avis consultatifs

1. La Cour peut, à la demande du Comité des Ministres, donner des avis consultatifs sur des questions juridiques concernant l'interprétation de la Convention et de ses protocoles.

2. Ces avis ne peuvent porter ni sur les

innehållet i eller omfattningen av de rättigheter och friheter som upptagits i avdelning I i konventionen och i protokollet till denna och inte heller någon annan fråga till vilken domstolen eller ministerkommittén kan ha att ta ställning till följd av ett sådant förfarande som kan komma att inledas enligt konventionen.

3. Ministerkommitténs beslut att begära ett rådgivande yttrande av domstolen fattas med en majoritet av de ledamöter som är berättigade att sitta med i kommittén.

Artikel 48

Domstolens behörighet att avge rådgivande yttranden

Domstolen avgör om en begäran från ministerkommittén om ett rådgivande yttrande faller inom domstolens behörighet enligt artikel 47.

Artikel 49

Skäl för rådgivande yttranden

1. Skäl skall anges för domstolens rådgivande yttranden.

2. Om ett rådgivande yttrande helt eller delvis inte ger uttryck för domarnas enhälliga uppfattning, har varje ledamot rätt att avge sin särskilda mening

3. Domstolens rådgivande yttranden skall överlämnas till ministerkommittén.

Artikel 50

Domstolens utgifter

Domstolens utgifter skall bekostas av Europarådet.

Artikel 51

Privilegier och immunitet för domstolens domare

Domarna har under utövandet av sitt ämbete rätt till de privilegier och den immunitet som anges i artikel 40 i Europarådets stadga och i de avtal som ingåtts i enlighet med den artikeln.”

Artikel 2

1. Avdelning V i konventionen skall betecknas avdelning III i konventionen; artikel 57 i konventionen skall betecknas artikel 52 i konventionen; artiklarna 58 och 59 i konventionen skall utgå och artiklarna 60—66 i konventio-

questions ayant trait au contenu ou à l'étendue des droits et libertés définis au titre I de la Convention et dans les protocoles ni sur les autres questions dont la Cour ou le Comité des Ministres pourraient avoir à connaître par suite de l'introduction d'un recours prévu par la Convention.

3. La décision du Comité des Ministres de demander un avis à la Cour est prise par un vote à la majorité des représentants ayant le droit de siéger au Comité.

Article 48

Compétence consultative de la Cour

La Cour décide si la demande d'avis consultatif présentée par le Comité des Ministres relève de sa compétence telle que définie par l'article 47.

Article 49

Motivation des avis consultatifs

1. L'avis de la Cour est motivé.

2. Si l'avis n'exprime pas en tout ou en partie l'opinion unanime des juges, tout juge a le droit d'y joindre l'exposé de son opinion séparée.

3. L'avis de la Cour est transmis au Comité des Ministres.

Article 50

Frais de fonctionnement de la Cour

Les frais de fonctionnement de la Cour sont à la charge du Conseil de l'Europe.

Article 51

Privilèges et immunités des juges

Les juges jouissent, pendant l'exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités prévus à l'article 40 du Statut du Conseil de l'Europe et dans les accords conclus au titre de cet article.»

Article 2

1. Le titre V de la Convention devient le titre III de la Convention; l'article 57 de la Convention devient l'article 52 de la Convention; les articles 58 et 59 de la Convention sont supprimés, et les articles 60 à 66 de la Convention

nen skall betecknas artiklarna 53—59 i konventionen.

2. Avdelning I i konventionen får rubriken "RÄTTIGHETER OCH FRIHETER" och den nya avdelning III i konventionen får rubriken "DIVERSE BESTÄMMELSER". Artiklarna 1—18 och de nya artiklarna 52—59 i konventionen skall förses med rubriker enligt bilagan till detta protokoll.

3. I den nya artikel 56, stycke 1 införts orden ", med förbehåll för stycke 4 i denna artikel," efter ordet "skall"; i stycke 4 ersätts orden "kommissionen såsom behörig att ta emot framställningar" och "i enlighet med artikel 25 i denna konvention" med respektive "domstolens behörighet att ta emot klagomål" och "i enlighet med artikel 34 i konventionen". I den nya artikel 58, punkt 4 ersätts orden "artikel 63" med orden "artikel 56".

4. Protokollet nr 1 till konventionen skall ändras enligt följande:

a) artiklarna skall förses med rubriker enligt bilagan till detta protokoll och

b) i artikel 4, sista meningen byts orden "med artikel 63" ut mot orden "med artikel 56".

5. Protokoll nr 4 skall ändras enligt följande:

a) artiklarna skall förses med rubriker enligt bilagan till detta protokoll,

b) i artikel 5, stycke 3 byts orden "med artikel 63" ut mot orden "med artikel 56"; ett nytt stycke 5 läggs till med följande lydelse:

"En stat som har avgivit en förklaring enligt stycke 1 eller 2 i denna artikel får när som helst därefter förklara att staten beträffande ett eller flera av de med förklaringen avsedda territorierna erkänner domstolens behörighet att ta emot klagomål från enskilda personer, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda personer i enlighet med artikel 34 i konventionen vad avser alla eller någon av artiklarna 1—4 i detta protokoll." och

c) stycke 2 i artikel 6 utgår.

6. Protokoll nr 6 skall ändras enligt följande:

a) artiklarna skall förses med rubriker enligt bilagan till detta protokoll och

b) i artikel 4 ersätts orden "enligt artikel 64" med orden "enligt artikel 57",

7. Protokoll nr 7 skall ändras enligt följande:

deviennent respectivement les articles 53 à 59 de la Convention.

2. Le titre I de la Convention s'intitule «DROITS ET LIBERTES» et le nouveau titre III «DISPOSITIONS DIVERSES». Les intitulés figurant à l'annexe du présent Protocole ont été attribués aux articles 1 à 18 et aux nouveaux articles 52 à 59 de la Convention.

3. Dans le nouvel article 56, au paragraphe 1, insérer les mots «, sous réserve du paragraphe 4 du présent article,» après le mot «s'appliquera»; au paragraphe 4, les mots «Commission» et «conformément à l'article 25 de la présente Convention» sont respectivement remplacés par les mots «Cour» et «comme le prévoit l'article 34 de la Convention». Dans le nouvel article 58, paragraphe 4, les mots «l'article 63» sont remplacés par les mots «l'article 56».

4. Le Protocole additionnel à la Convention est amendé comme suit

a) les articles sont présentés avec les intitulés énumérés à l'annexe du présent Protocole; et

b) à l'article 4, dernière phrase, les mots «de l'article 63» sont remplacés par les mots «de l'article 56».

5. Le Protocole n° 4 est amendé comme suit

a) les articles sont présentés avec les intitulés énumérés à l'annexe du présent Protocole;

b) à l'article 5, paragraphe 3, les mots «de l'article 63» sont remplacés par les mots "de l'article 56"; un nouveau paragraphe 5 s'ajoute et se lit comme suit

«Tout Etat qui a fait une déclaration conformément au paragraphe 1 ou 2 du présent article peut, à tout moment par la suite, déclarer relativement à un ou plusieurs des territoires visés dans cette déclaration qu'il accepte la compétence de la Cour pour connaître des requêtes de personnes physiques, d'organisations non gouvernementales ou de groupes de particuliers, comme le prévoit l'article 34 de la Convention, au titre des articles 1 à 4 du présent Protocole ou de certains d'entre eux.»; et

c) le paragraphe 2 de l'article 6 est supprimé.

6. Le Protocole n° 6 est amendé comme suit

a) les articles sont présentés avec les intitulés énumérés à l'annexe du présent Protocole; et

b) à l'article 4, les mots «en vertu de l'article 64» sont remplacés par les mots «en vertu de l'article 57».

7. Le Protocole n° 7 est amendé comme suit

a) artiklarna skall förses med rubriker enligt bilagan till detta protokoll,

b) i artikel 6, stycke 4 byts orden ”med artikel 63” ut mot orden ”med artikel 56”; ett nytt stycke 6 läggs till med följande lydelse:

”En stat som har avgivit en förklaring enligt stycke 1 eller 2 i denna artikel får när som helst därefter förklara att staten beträffande ett eller flera av de med förklaringen avsedda territorierna erkänner domstolens behörighet att ta emot klagomål från enskilda personer, icke-statliga organisationer eller grupper av enskilda personer i enlighet med artikel 34 i konventionen vad avser artikel 1—5 i detta protokoll.” och

c) stycke 2 i artikel 7 utgår.
8. Protokoll nr 9 upphävs.

Artikel 3

1. Detta protokoll står öppet för undertecknande av de medlemsstater i Europarådet som har undertecknat konventionen, vilka kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna genom

a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation eller godkännande eller

b) undertecknande med förbehåll för ratifikation eller godkännande, följt av ratifikation eller godkännande.

2. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 4

Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på ett år efter den dag då alla parter i konventionen har uttryckt sin samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 3. Val av domar till den nya domstolen får äga rum och ytterligare nödvändiga åtgärder får vidtas för att upprätta den nya domstolen i enlighet med protokollets bestämmelser från den dag då alla parter i konventionen har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet.

Artikel 5

1. Utan hinder av bestämmelserna i styckena 3 och 4 nedan skall mandattiden för domsto-

a) les articles sont présentés avec les intitulés énumérés à l'annexe du présent Protocole;

b) à l'article 6, paragraphe 4, les mots «de l'article 63 sont remplacés par les mots »de l'article 56»; un nouveau paragraphe 6 s'ajoute et se lit comme suit

«Tout Etat ayant fait une déclaration conformément au paragraphe 1 ou 2 du présent article peut, à tout moment par la suite, déclarer relativement à un ou plusieurs des territoires visés dans cette déclaration qu'il accepte la compétence de la Cour pour connaître des requêtes de personnes physiques, d'organisations non gouvernementales ou de groupes de particuliers, comme le prévoit l'article 34 de la Convention, au titre des articles 1 à 5 du présent Protocole.»; et

c) le paragraphe 2 de l'article 7 est supprimé.
8. Le Protocole n° 9 est abrogé.

Article 3

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe signataires de la Convention, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par

a) signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou

b) signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 4

Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période d'un an après la date à laquelle toutes les Parties à la Convention auront exprimé leur consentement à être liées par le Protocole conformément aux dispositions de l'article 3. L'élection des nouveaux juges pourra se faire, et toutes autres mesures nécessaires à l'établissement de la nouvelle Cour pourront être prises, conformément aux dispositions du présent Protocole, à partir de la date à laquelle toutes les Parties à la Convention auront exprimé leur consentement à être liées par le Protocole.

Article 5

1. Sans préjudice des dispositions des paragraphes 3 et 4 ci-dessous, le mandat des juges,

lens ledamöter, ledamöterna av kommissionen, kanslichefen och ställföreträdande kanslichefen utgå den dag då detta protokoll träder i kraft.

2. Klagomål som är under handläggning i kommissionen och som inte har tagits upp till prövning den dag då detta protokoll träder i kraft, skall prövas av domstolen i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

3. Klagomål som har tagits upp till prövning den dag då detta protokoll träder i kraft skall även fortsättningsvis handläggas av kommissionens ledamöter för en period av ett år efter ikraftträdandet. Klagomål som inte har hunnit slutligt behandlas inom denna period skall överlämnas till domstolen, som skall behandla dem som mål som har tagits upp till prövning i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

4. Vad gäller sådana klagomål rörande vilka kommissionen, efter det att detta protokoll har trätt i kraft, har antagit en rapport i enlighet med den tidigare artikel 31 i konventionen, skall rapporten överlämnas till parterna, som inte skall ha rätt att offentliggöra den. I enlighet med de bestämmelser som var tillämpliga före detta protokolls ikraftträdande får ett sådant mål hänskjutas till domstolen. Avdelningen i domstolen i stor sammansättning skall besluta huruvida en av kamrarna eller domstolen i stor sammansättning skall avgöra målet. Om målet avgörs av en kammare, skall kammarens beslut vara slutgiltigt. Mål som inte hänskjutits till domstolen skall behandlas av ministerkommittén i enlighet med bestämmelserna i tidigare artikel 32 i konventionen.

5. Mål som är under handläggning i domstolen och som inte har avgjorts den dag då detta protokoll träder i kraft skall överlämnas till domstolen i stor sammansättning, som skall pröva dem i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

6. Mål som är under handläggning i ministerkommittén och som inte har avgjorts enligt tidigare artikel 32 i konventionen den dag då detta protokoll träder i kraft, skall slutföras av ministerkommittén i enlighet med denna artikel.

Artikel 6

I de fall då en hög fördragsslutande part har avgivit en förklaring som erkänner kommissionens behörighet eller domstolens jurisdiktion enligt tidigare artikel 25 eller 46 i konventionen såvitt avser frågor som uppstår efter eller är

membres de la Commission, greffier et greffier adjoint expire à la date d'entrée en vigueur du présent Protocole.

2. Les requêtes pendantes devant la Commission qui n'ont pas encore été déclarées recevables à la date d'entrée en vigueur du présent Protocole sont examinées par la Cour conformément aux dispositions du présent Protocole.

3. Les requêtes déclarées recevables à la date d'entrée en vigueur du présent Protocole continuent d'être traitées par les membres de la Commission dans l'année qui suit. Toutes les affaires dont l'examen n'est pas terminé durant cette période sont transmises à la Cour qui les examine, en tant que requêtes recevables, conformément aux dispositions du présent Protocole.

4. Pour les requêtes pour lesquelles la Commission, après l'entrée en vigueur du présent Protocole, a adopté un rapport conformément à l'ancien article 31 de la Convention, le rapport est transmis aux parties qui n'ont pas la faculté de le publier. Conformément aux dispositions applicables avant l'entrée en vigueur du présent Protocole, une affaire peut être déferée à la Cour. Le collège de la Grande Chambre détermine si l'une des Chambres ou la Grande Chambre doit se prononcer sur l'affaire. Si une Chambre se prononce sur l'affaire, sa décision est définitive. Les affaires non déferées à la Cour sont examinées par le Comité des Ministres agissant conformément aux dispositions de l'ancien article 32 de la Convention.

5. Les affaires pendantes devant la Cour dont l'examen n'est pas encore achevé à la date d'entrée en vigueur du présent Protocole sont transmises à la Grande Chambre de la Cour, qui se prononce sur l'affaire conformément aux dispositions de ce Protocole.

6. Les affaires pendantes devant le Comité des Ministres dont l'examen en vertu de l'ancien article 32 n'est pas encore achevé à la date d'entrée en vigueur du présent Protocole sont réglées par le Comité des Ministres agissant conformément à cet article.

Article 6

Des lors qu'une Haute Partie contractante a reconnu la compétence de la Commission ou la juridiction de la Cour par la déclaration prévue à l'ancien article 25 ou à l'ancien article 46 de la Convention, uniquement pour les affaires

grundade på omständigheter som inträffar efter det att en sådan förklaring avgivits, skall denna begränsning fortsättningsvis gälla domstolens jurisdiktion enligt detta protokoll.

Artikel 7

Europarådets generalsekreterare skall underätta medlemsstaterna om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,
- c) dag för detta protokolls eller dess bestämmelsers ikraftträdande enligt artikel 4 och
- d) andra åtgärder, notifikationer eller under rättelser som rör detta protokoll.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Strasbourg den 11 maj 1994 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall överlämna bestyrkta kopior till varje medlemsstat i Europarådet.

postérieures, ou fondées sur des faits postérieurs, à ladite déclaration, cette restriction continuera à s'appliquer à la juridiction de la Cour aux termes du présent Protocole.

Article 7

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c) la date d'entrée en vigueur du présent Protocole ou de certaines de ses dispositions conformément à l'article 4; et
- d) tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 11 mai 1994, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.

Underbilaga

Annexe

Artikelrubriker att införas i texten i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och dess protokoll

Intitulés des articles à insérer dans le texte de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales et de ses protocoles

Artikel 1 — <i>Skyldighet att respektera de mänskliga rättigheterna</i>	Article 1 — <i>Obligation de respecter les droits de l'homme</i>
Artikel 2 — <i>Rätt till livet</i>	Article 2 — <i>Droit à la vie</i>
Artikel 3 — <i>Förbud mot tortyr</i>	Article 3 — <i>Interdiction de la torture</i>
Artikel 4 — <i>Förbud mot slaveri och tvångsarbete</i>	Article 4 — <i>Interdiction de l'esclavage et du travail forcé</i>
Artikel 5 — <i>Rätt till frihet och säkerhet</i>	Article 5 — <i>Droit à la liberté et à la sûreté</i>
Artikel 6 — <i>Rätt till en rättvis rättegång</i>	Article 6 — <i>Droit à un procès équitable</i>
Artikel 7 — <i>Inget straff utan lag</i>	Article 7 — <i>Pas de peine sans loi</i>
Artikel 8 — <i>Rätt till skydd för privat- och familjeliv</i>	Article 8 — <i>Droit au respect de la vie privée et familiale</i>
Artikel 9 — <i>Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet</i>	Article 9 — <i>Liberté de pensée, de conscience et de religion</i>
Artikel 10 — <i>Yttrandefrihet</i>	Article 10 — <i>Liberté d'expression</i>
Artikel 11 — <i>Frihet att delta i sammankomster och föreningsfrihet</i>	Article 11 — <i>Liberté de réunion et d'association</i>
Artikel 12 — <i>Rätt att ingå äktenskap</i>	Article 12 — <i>Droit au mariage</i>
Artikel 13 — <i>Rätt till ett effektivt rättsmedel</i>	Article 13 — <i>Droit à un recours effectif</i>
Artikel 14 — <i>Förbud mot diskriminering</i>	Article 14 — <i>Interdiction de discrimination</i>
Artikel 15 — <i>Avvikelse från konventionsförpliktelse vid nödläge</i>	Article 15 — <i>Dérogation en cas d'état d'urgence</i>
Artikel 16 — <i>Inskränkningar i utlänningars politiska verksamhet</i>	Article 16 — <i>Restrictions à l'activité politique des étrangers</i>
Artikel 17 — <i>Förbud mot missbruk av rättigheter</i>	Article 17 — <i>Interdiction de l'abus de droit</i>
Artikel 18 — <i>Begränsning av användningen av inskränkningar i rättigheter</i>	Article 18 — <i>Limitation de l'usage des restrictions aux droits</i>

Artikel 52 — <i>Förfrågningar från generalsekretären</i>	Article 52 — <i>Enquêtes du Secrétaire Général</i>
Artikel 53 — <i>Skydd för befintliga mänskliga rättigheter</i>	Article 53 — <i>Sauvegarde des droits de l'homme reconnus</i>
Artikel 54 — <i>Ministerkommitténs befogenheter</i>	Article 54 — <i>Pouvoirs du Comité des Ministres</i>
Artikel 55 — <i>Avstående från reglering av tvister i annan ordning</i>	Article 55 — <i>Renonciation à d'autres modes de règlement des différends</i>
Artikel 56 — <i>Territoriell tillämpning</i>	Article 56 — <i>Application territoriale</i>
Artikel 57 — <i>Förbehåll</i>	Article 57 — <i>Réserves</i>

Artikel 58 — *Uppsägning*
 Artikel 59 — *Undertecknande och ratifikation*

Article 58 — *Dénonciation*
 Article 59 — *Signature et ratification*

Protokoll nr 1

Artikel 1 — *Skydd för egendom*
 Artikel 2 — *Rätt till undervisning*
 Artikel 3 — *Rätt till fria val*
 Artikel 4 — *Territoriell tillämpning*
 Artikel 5 — *Förhållande till konventionen*
 Artikel 6 — *Undertecknande och ratifikation*

Protocole additionnel

Article 1 — *Protection de la propriété*
 Article 2 — *Droit à l'instruction*
 Article 3 — *Droit à des élections libres*
 Article 4 — *Application territoriale*
 Article 5 — *Relations avec la Convention*
 Article 6 — *Signature et ratification*

Protokoll nr 4

Artikel 1 — *Förbud mot frihetsberövande på grund av skuldförbindelse*
 Artikel 2 — *Rätt att fritt röra sig*
 Artikel 3 — *Förbud mot utvisning av medborgare*
 Artikel 4 — *Förbud mot kollektiv utvisning av utlänningar*
 Artikel 5 — *Territoriell tillämpning*
 Artikel 6 — *Förhållande till konventionen*
 Artikel 7 — *Undertecknande och ratifikation*

Protocole n° 4

Article 1 — *Interdiction de l'emprisonnement pour dette*
 Article 2 — *Liberté de circulation*
 Article 3 — *Interdiction de l'expulsion des nationaux*
 Article 4 — *Interdiction des expulsions collectives d'étrangers*
 Article 5 — *Application territoriale*
 Article 6 — *Relations avec la Convention*
 Article 7 — *Signature et ratification*

Protokoll nr 6

Artikel 1 — *Avskaffande av dödsstraffet*
 Artikel 2 — *Dödsstraff under krigstid*
 Artikel 3 — *Förbud mot avvikelser*
 Artikel 4 — *Förbud mot förbehåll*
 Artikel 5 — *Territoriell tillämpning*
 Artikel 6 — *Förhållande till konventionen*
 Artikel 7 — *Undertecknande och ratifikation*
 Artikel 8 — *Ikraftträdande*
 Artikel 9 — *Depositariens uppgifter*

Protocole n° 6

Article 1 — *Abolition de la peine de mort*
 Article 2 — *Peine de mort en temps de guerre*
 Article 3 — *Interdiction de dérogations*
 Article 4 — *Interdiction de réserves*
 Article 5 — *Application territoriale*
 Article 6 — *Relations avec la Convention*
 Article 7 — *Signature et ratification*
 Article 8 — *Entrée en vigueur*
 Article 9 — *Fonctions du dépositaire*

Protokoll nr 7

Artikel 1 — *Rättssäkerhetsgarantier vid utvisning av utlänningar*
 Artikel 2 — *Rätt till överklagande i brottmål*
 Artikel 3 — *Gottgörelse vid felaktig dom*
 Artikel 4 — *Rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger*
 Artikel 5 — *Likställdhet mellan makar*
 Artikel 6 — *Territoriell tillämpning*
 Artikel 7 — *Förhållande till konventionen*
 Artikel 8 — *Undertecknande och ratifikation*
 Artikel 9 — *Ikraftträdande*
 Artikel 10 — *Depositariens uppgifter*

Protocole n° 7

Article 1 — *Garanties procédurales en cas d'expulsion d'étrangers*
 Article 2 — *Droit à un double degré de juridiction en matière pénale*
 Article 3 — *Droit d'indemnisation en cas d'erreur judiciaire*
 Article 4 — *Droit à ne pas être jugé ou puni deux fois*
 Article 5 — *Egalité entre époux*
 Article 6 — *Application territoriale*
 Article 7 — *Relations avec la Convention*
 Article 8 — *Signature et ratification*
 Article 9 — *Entrée en vigueur*
 Article 10 — *Fonctions du dépositaire*

